

Iskra

Na zaključni slovesnosti ob 30- obletnici sodelovanja Iskre z vzhodnonemško industrijo je predsednik slovenske gospodarske zbornice Marko Bulc izročil priznanje GZ Slovenije Kombinat Elektro Aparate Werke in zunanjetrgovinski organizaciji Heim Electric iz Berlina. (Foto LD)

Pet točk

»Prepričan sem, da je Iskra močnejša, ker je združena, prepričan, da je vsaka od 25. Iskrinih delovnih organizacij močnejša prav zato, ker je v Iskri in prepričan, da so prav zato tudi lažje rešljivi problemi posameznih kolektivov. Moč sistema pa se ne kaže takrat, ko gre vse dobro, ampak takrat, ko gre slabo,« je v zaključni misli na seji delavskega sveta celotne Iskre sredi minulega tedna poudaril predsednik PO SOZD Iskra Franc Šifkovič.

Trem Iskrinim strateškim točkam — povečani skrbi za izvoz, za kadrovska vprašanja in naložbe — ki jih je centralni delavski svet podprl spomladi letos, je tokrat predsednik Šifkovič v imenu poslovodnega odbora dodal še dve novi: gospodarjenje s sredstvi, pomladitev Iskrinega proizvodnega programa, ali kot je dejal »skrb za novi izdelek.«

V zvezi z gospodarjenjem s sredstvi in koeficientom obračanja je predsednik spregovoril o velikanskih zalogah v nekaterih Iskrinih kolektivih, o tem, da mora imeti Iskra večji odstotek lastnih sredstev, glede tega, kako nekateri delajo z denarjem pa je dejal, da bi se morale naše delovne organizacije zgledovati po družinskih gospodinjstvih: kolikor denarja imajo, toliko ga lahko porabijo.

V zvezi s pomanjkanjem novih izdelkov v Iskrinem proizvodnem programu je poudaril, da imamo v Iskri skoraj 3000 raziskovalcev, ki pa so preveč razdrobljeni, vsak pa zase nekaj razvija. Razvojno-raziskovalno delo moramo meriti po tem, koliko novih izdelkov bo začela proizvajati Iskra.

»To je teh pet točk, po katerih je potrebno ocenjevati generalno usmeritev Iskre, delo poslovodnega odbora skupaj z menoj in delo posameznih glavnih direktorjev v delovnih organizacijah. Postopno bomo videli kdo je v Iskri perspektiven, kdo pa bo moral v bolj drastične spremembe,« je dejal predsednik Šifkovič.

Izpolnjevati planske zadolži

Zadnje zasedanje delavskega sveta celotne Iskre — bilo je v sredo, 23. septembra — se je začelo že z ustaljenim pregledom izvrševanja sklepov prejšnjega zasedanja, zatem pa je bilo pred delegati Poročilo o poslovanju Iskre v letošnjem prvem polletju. Delo Iskre v tem obdobju, podkrepjeno tudi s svežimi podatki o gospodarstvu v prvih osmih mesecih, je na seji obrazložil predsednik PO SOZD Iskra Franc Šifkovič. Zaradi izredne aktualnosti objavljamo njegov govor posebej v nekoliko skrajšani obliki.

Delavski svet je polletno poročilo o gospodarstvu Iskre sprejel, in sicer s predlogi sklepov za izpolnjevanje planskih obveznosti in sanacijo kritičnih točk, hkrati pa je zahteval od delavskih svetov po posameznih delovnih organizacijah, da izdelajo in sprejmejo operativne načrte za uresničevanje teh sklepov, in to posebej v vsaki posamezni delovni organizaciji.

V nadaljevanju so se delegati centralnega Iskrinega delavskega sveta odločili o dodelitvi posojil dvema temeljnima organizacijama v DO Elementi, in sicer Keramiki in Uporom. Prvi so odobrili dolgoročni sanacijski kredit v višini 145 milijonov dinarjev, drugi pa v višini nekaj manj kot 100 milijonov dinarjev. DO Elemente so med drugim zadolžili, da spremlja potek sanacije.

Zasedanje se je nadaljevalo s poročili in obravnavo zunanjetrgovinskih vprašanj. Glavni direktor Iskre Commerce Janez Vipotnik je

najprej spregovoril o poslovanju Iskrine INO-mreže v obdobju januar—junij letos. V države, kjer ima Iskra svoja podjetja smo v prvem polletju izvozili za skoraj 50 milijonov dolarjev, v države, ki jih pokriva naša predstavnika mreža pa nad 61 milijonov dolarjev, kar je 37% oz. 47% celotnega Iskrinega izvoza.

Direktor Vipotnik je poudaril, da z doseženimi bilančnimi rezultati INO mreže ob polletju ne moremo biti zadovoljni, saj imata dve podjetji relativno visoke izgube — to sta Iskra France in Iskra Delta Computers — v lretu pa se je poslovna aktivnost glede na prejšnje leto močno zmanjšala. Vsa podjetja pa so se v teh šestih mesecih srečevala s precejšnjimi likvidnostnimi težavami, saj jih večina nastopa tudi kot dobavitelj Iskri, zaradi znane zunanje-trgovinske zakonodaje pa ne morejo redno izpolnjevati svojih plačilnih obveznosti do tujine.

Delavski svet je Poročilo o poslovanju INO-mreže v prvem polletju sprejel.

V nadaljevanju je bil na dnevnem redu osnutek Samoupravnega spoznanja o medsebojnih pravicah in obveznostih in postopkih pri opravljanju gospodarske dejavnosti v tujini. Razprava je pokazala, da so v Iskri dokaj različna stališča do tega dokumenta, ki ga je delavski svet zdaj dal v 30-dnevno javno razpravo.

Delegati centralnega delavskega sveta so se v nadaljevanju izrekli tudi za povečanje kapitala v firmi Iskraemec v Ekvadorju, in sicer za nekaj več kot 31 milijonov surov. S tem denarjem bodo lastna sredstva firme narasla na približno petino celotne aktive, med drugim pa bo povečanje kapitala omogočil večje zaupanje partnerjev v Latinski Ameriki do dolgoročnega sodelovanja z našo firmo.

Naslednjo točko izredno boga-

tega dnevnega reda bi lahko najlažje opisali z besedami »Iskra ni inovacijsko naravnana«. Izrekel jih je član PO SOZD Iskra Rado Faleskini, ko je delegatom poročal o raziskovalno-razvojni dejavnosti v Iskri v minulem letu.

Poročilo je razdelil na tri poglavja, s čemer je želel še bolj poudariti — poleg osrednje raziskovalno-razvojne dejavnosti — vlogo inovativnega poslovanja ter mednarodnega poslovno-tehničnega sodelovanja.

Od približno 3000 obsežnejših nalog jih je bilo lani zaključenih 1600, hkrati pa je bilo razvitih nad 500 obsežnejših podsklopov in izdelkov. Realizirana vlaganja v to delo so znašala lani 27.690 milijonov dinarjev.

Delavski svet je Poročilo sprejel, organom upravljanja v delovnih organizacijah pa naročil, da morajo sprejeti konkretne sklepe za uvajanje predlogov Poročila. V sklep zasedanja so tudi zapisali, da so novi izdelki strateška usmeritev SOZD Iskra in da bodo v prihodnje eden izmed kriterijev uspešnosti posamezne TOZD in DO.

Nerazveseljive podatke so delegati slišali tudi v Poročilu o kakovosti v Iskri. Slišali smo celo besede — prav tako Rada Faleskinija, da je stanje kritično in da v preteklem obdobju niso bili storjeni ukrepi za

tve in sanirati kritične točke

zboljšanje kakovosti Iskrinih izdelkov. Seveda ne vseh.

Več o obeh temah, ki ju je na zasedanju delavskega sveta predstavil Rado Faleskini, bomo v našem tedniku pisali že v bližnji prihodnosti.

Ena izmed tem zasedanja je bil tudi predlog za dograbitve samoupravnih aktov o nagrajevanju minulega dela na podlagi družbenega dogovora. Tudi ta tema bo gotovo še v središču pozornosti vseh nas, verjetno nič manj pa tudi pobuda o uvedbi instituta »dokupa delovne dobe« v zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Pri prvem gre za predlagane usmeritve, pri drugem pa šele za pobudo.

Lado Drobež

Povzetek govora predsednika PO SOZD Iskra Franca Šifkoviča

»Za letošnje polletno poročilo smo si zamislili nekoliko drugačno vsebino, zato je težišče tega poročila bilo na vsebinskih problemih Iskre, kakor tudi posamičnih delovnih organizacijah in na posamičnih problemih.

To je do sedaj ena od razlik, zato v svojem uvodu ne bom govoril o številkah, ampak bom rajši opozoril na nekatere aktualne probleme oz. žarišča problemov v Iskri.

Drugo, kar je značilno za to poročilo je to, da je kritično in bolj konkretno, kot so bila poročila od sedaj. Seveda pa kritičnost sama še ne zadošča, če ne bi poročilo vsebovalo tudi tretjega dela — predlogov Poslovnega odbora centralnemu delavskemu svetu in delavskim svetom posameznih delovnih organizacij. Gre za konkretne predloge, ki se nanašajo na posamezne probleme, kot tudi na probleme posameznih delovnih organizacij.

To so tri novosti, ki jih obravnava polletno poročilo SOZD Iskra. Poskušal bom opredeliti dogajanja na strateških točkah našega razvoja, ki smo jih opredelili na delavskem svetu spomladi letos, prav tako pa Poslovni odbor dodaja k tem trem točkam še dve novi, tako da bi bilo možno potem na osnovi teh petih vzorcev podati celovito oceno ne samo sezda, ampak tudi posamičnih delovnih organizacij.

Na kratko bi komentiral izvoz, čeprav je, kot ste videli na dnevnem redu, izvozne problematike kar precej, o njej pa bo govoril tovariš Vipotnik, danes popolnoma jasno, da je bila izvozna opredelitev kot strateška dolgoročna orientacija Iskre, popolnoma pravilna. Tudi država poskuša v tem trenutku najti načine, kako bi v prihodnje v večji meri stimulirali izvoznike,

zoboljšanje kakovosti Iskrinih izdelkov zaradi ZT zakonodaje.

Sprememba bo v tem, da ne bo kriterij za pridobitev pravic samo izvoz, ampak bo v prvi vrsti kriterij denarni priliv. To pa so devize, ki jih bo konkretno Iskra prinesla v Jugoslavijo. To je nov kriterij, na katerega bodo vezane vse pravice. Letos to že prakticira ljubljanska banka, Iskra ima zaradi tega kriterija tudi precej težav zaradi vedno večjega obsega kooperacij, mislim pa, da je z vidika nadaljnjega razvoja celotne naše družbe orientacija v učinkoviti priliv v državo pravilna in da je tudi eno izmed meril, po katerem se bodo v bodoče med seboj primerjale velike izvoznice.

Sicer še ne vemo, ali bo za sprejetje tega predloga zadoščal odlok zveznega izvršnega sveta ali pa bo treba spreminjati zakone, ampak vendarle, ta linija bo sprejeta. To pa po treh letih boja in velikoga prizadevanja, tudi slovenskega gospodarstva, slovenske gospodarske zbornice in tudi Iskre...

V letošnjem letu ocenjujemo, da je izvozni plan 300 milijonov dolarjev postavljen izredno visoko. Ocene nam kažejo, da ga v celoti verjetno ne bomo uresničili. To samo po sebi niti ni toliko tragično, če vemo, da bolje izvažamo kot smo v letu 1986. Vse, kar bomo ocenjevali, moramo ocenjevati na osnovi stalne baze. Stalna baza pa ni papir, ampak tisto, kar smo lansko leto dejansko dosegli. Podatki za 8 mesecev kažejo, da smo izvozili za 161 milijonov dolarjev, to pa je v celoti več kot lansko leto. Ta izvoz je pretežno konvertibilen.

Če se bodo gibanja nadaljevala tako kot sedaj predvidevam, ko je bistveno slabše v SEV-u kot v ostalih predelih sveta, računamo, da bomo izvozili več konvertibilne in da bomo imeli boljše pokritje konvertibilne. Računamo, da bi moral biti učinkoviti priliv nekoliko boljši.

Torej se ta orientacija Iskre vendarle odvija v pozitivni smeri, morda ne točno tako, kot smo predvideli, saj smo načrtovali za 25% več kot v letu 1986.

Drugo področje, kjer se že kažejo rezultati, je kadrovska politika. Če bi Iskra začela voditi tako kadrovske politiko vsaj pred tremi leti, ali morda še pred enim letom, bi imela bistveno manj problemov s prezaposlenostjo in lažje bi reševala svoje probleme sama.

Dogovorili smo se na delavskem svetu SOZD, da popolnoma omejimo zaposlovanje. Poslovni odbor je tako stališče poslal že sredi poletja. Rezultati so ugodni. V 8 mesecih smo — če odštejemo Delto, ki je pridružila TOZD-e Gorenja — zaposlili 7 novih ljudi. Če bomo nadaljevali s tako politiko, če jo bomo še bolj zaostrili, kar se nam razmere še vedno slabšajo, potem mislim, da bomo v prihodnje lažje reševali probleme, ki jih imamo

danes s prezaposlenostjo skoraj v vsaki naši tovarni. To ni le Telematika, ampak jih je takšnih v Iskri kar polovico.

Pomemben kriterij je tudi fluktuacija strokovnih ljudi. Pod izrazom »strokovni ljudje« mislimo ljudi s poklicem, od IV. stopnje naprej. Včasih se napačno smatra, da Iskra nima dovolj inženirjev, res pa je, da potrebuje vse profile, čeprav morda v tem trenutku zelo intenzivno prav inženirje. Inženirska fluktuacija je v tem trenutku pozitivna. V Iskro je prišlo 15 inženirjev več, kot jih je odšlo. Razmere pa so seveda zelo različne po delovnih organizacijah in potrebno je tu upoštevati tudi veliko inženirskega kadra s priključitvijo gorenjevih tozdov v Iskro Delto. Povsod tam, kjer bomo — ta podatek smo zbrali sedaj prvič za sedem mesecev in ga bomo vnaprej natančno spremljali — opazili odliv kadrov, to avtomatsko samo po sebi pomeni, da so razmere kritične. Zadnji podatki kažejo, da je saldo inženirske fluktuacije v Iskri Delti v zadnjih dveh mesecih že negativne. Na zadnjem sestanku koordinacijskega odbora sindikata je bila postavljena zahteva, da naj poslovni odbor že predhodno opozarja na nekatere kritične točke, na napake, daje predloge, kako rešiti zadeve... Mi to intenzivno poskušamo v okviru naših moči in sistema, ki ga imamo. Mislim pa, da bomo z novim človekom za kadrovske politiko v poslovnem odboru sposobni zagotavljati vsem delovnim organizacijam podatke, na osnovi katerih bo možno ukrepati. Poslovni odbor predlaga delavskemu svetu, da sankcionira njegovo stališče iz meseca junija 1987 o zaustavitvi zaposlovanja, prav tako pa predlaga zaostritev, da tudi naravno fluktuacijo ne moremo več nadomeščati. Kdor bo od sedaj naprej še zaposloval, nosi vso odgovornost sam.

Velik problem, s katerim se še nočemo soočiti, s katerim pa se bo vodstvo Iskre odločneje spoprijelo, so prezaposlitve, premeščanje, akcija za predčasno upokojitve... S tem se noče nihče ukvarjati, ker je to delo mučno in prav tukaj je največ oportunitizma — od najmanjšega šefa pa do vodilnih ekip posameznih delovnih organizacij. Mi pa si tega ne moremo več privoščiti. V poročilu smo pripravili 3 konkretne predloge. Iskra Telematika, tako prezaposlena, ne more racionalno delati niti tržiti niti imeti dohodka. Zato predlagamo, da se do konca leta prezaposli 500 delavcev in po oceni vodstva je ta številka dokaj realna. Drugače ni mogoče.

Pri tem bi rad opozoril na to, da se pri prezaposlenosti pogosto govori o nekvalificiranih delavcih, kar pa sploh ni res. To stališče prevladuje tudi v nekaterih naših delovnih organizacijah. Res je, da imamo ogromno režije, vseh mogočih kontrol med tozdi imamo toliko, da je to neverjetno, kvaliteta pa nam, generalno vzeto pada. Drastični primeri za to so sedaj v Telematiki. En tozd gre na prisilni dopust, drugi tozd, ki ga od prejšnjega loči samo hodnik, pa ima premalo delavcev. Tega v Sloveniji nismo bili navajeni, ker se je do zdaj vsak od nas lahko prepasil, kjer mu je bolj ustrezalo. Zakonodaja je sedaj trda, čeprav omogoča premeščanje. Sedaj je vprašanje, ali teh stvari nismo sposobni reševati, ali pa jih nočemo, zato, ker se bo nekdo marsikomu zameril in izpostavit.

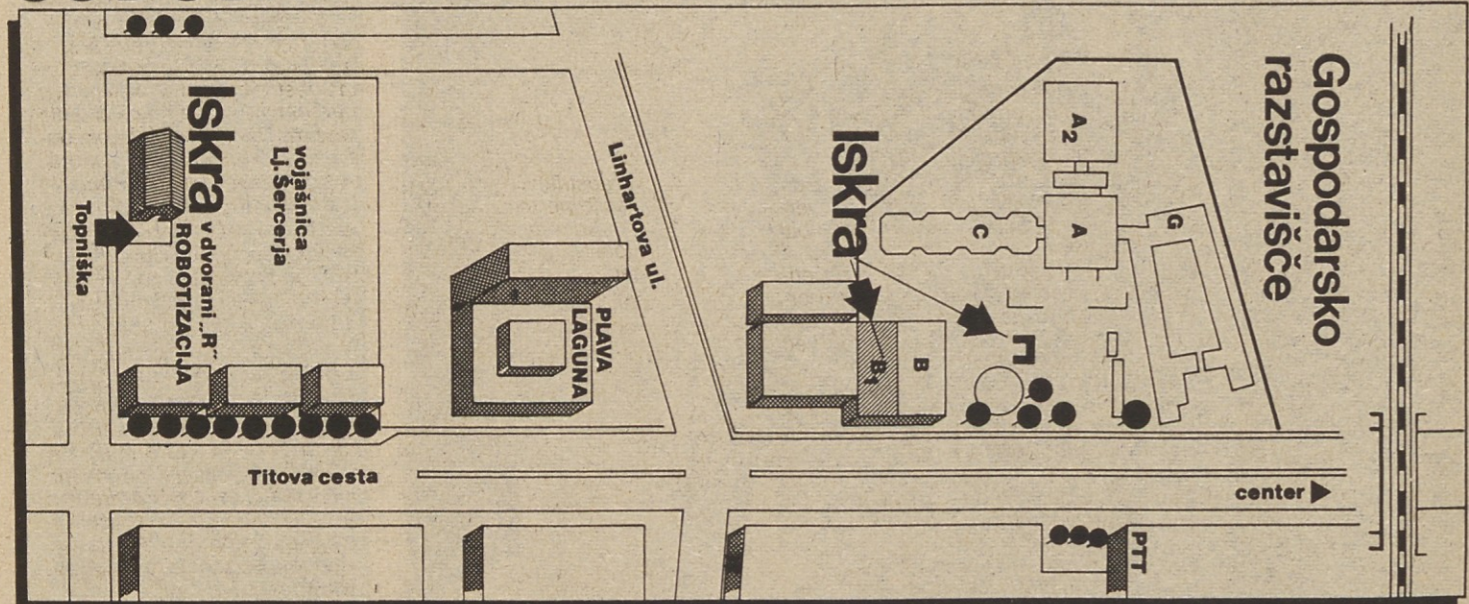
Najbolj drastična posledica pa je ta, da če s premeščanjem ne bomo reševali in zagotavljali dela za stotine ljudi — dela je dovolj v Ljubljani pa tudi v Kranju — potem se lahko zgodi, da nenadoma ne bo več dela. Tega pa ljudje nočejo razumeti. Sprejeli smo predlog, da bomo študentske še zaposlovali, še posebej tehnične profile od 4. stopnje dalje, režije pa imamo dovolj. Na nivoju Iskre moramo izdelati programe za prekvalifikacijo. Človeka, ki je pričel in dela na nekom stroju, prekvalificiramo in mu damo poklic npr. strugarja. Narediti pa moramo oceno, kaj imamo in kaj nam manjka. Samo za prekvalifikacijo je možno dobiti denar iz skupnih rezerv republike, za dotiranje izgube pa ne.

Tretje področje so naložbe. Križe v posameznih delovnih organizacijah v zvezi z naložbami so pokazale, da nimamo programov, ni nadomestnih programov, ni takih programov, ki bi zagotovili delo posameznih kolektivov za prihodnja leta. Vedno več tudi sam poslušam zahteve, naj jim sozd da programe. V naših aktih pa nič ne piše o tem, da bi SOZD zagotavljal delovne proizvodne programe za posamezne delovne organizacije. Stalno poslušamo kritike na račun delovanja skupne funkcije trženja, prav tako kritike glede skupne funkcije financ. Pri vsem tem pa nam ti dve funkciji odlično delata v primerjavi s programsko funkcijo, ki bi jo bilo na vsak način potrebno potegniti bolj na SOZD, predvsem v smislu usklajevanja. Mi imamo danes »plezanja« drug po drugem toliko, da je že prav nemogoče. Vsi vse delamo. Zato moramo ponovno preveriti skupne funkcije, za katere smo se dogovorili.

V prvi vrsti se moramo lotiti Delti in jo programsko opredeliti v Iskri in Gorenju. Prav tako je potrebno uskladiti programe med Kibernetiko in Avtomatiko. To pa ni možno narediti hitro, je pa to naloga, s katero se bomo začeli takoj ukvarjati, se pa bo gotovo zavlekla skozi vse drugo leto. Inženirski sektor še bo zato moral še v bodoče krepiti.

(Dalje na 4. in 5. strani)

SODOBNA ELEKTRONIKA - ROBOTIZACIJA

V Ljubljani je te dni največja tovrstna sejemska prireditev v Jugoslaviji — Sodobna elektronika '87. Nedvomno je to najpomembnejša razstava za Iskro, ogledalo pa si jo bo gotovo tudi veliko Iskrašev.

Iskra razstavlja tokrat že po tradiciji v dvorani B Gospodarskega razstavišča, v drugih tamkajšnjih dvoranah bo predstavila še programe zastopniških firm, nič manj pomembna pa ne bo

razstava o robotizaciji, ki pa so jo morali zaradi pomankanja prostorov na GR preseliti tokrat v športno dvorano vojašnice Ljuba Šercerja na Topniško ulico. Ta dvorana je približno pet minut daleč od Gospodarskega razstavišča, da pa bi jo še lažje našli, objavljamo tudi skico, ki so jo nam pripravili v Marketingu Iskre Commerce.

Dobro polovico razstavnega prostora o robotizaciji je zavzela prav Iskra. LD

8. zasedanje delavskega sveta

V zvezi z naložbami bi povedal primer, ko je bil na obisku pri nas Jordi Pujol, predsednik Katalonije. Povedal je nekaj značilnega, da je od vseh naložb v Katalonijo kar 30% naložb inozemskih firm. To je kvaliteta. Če si toliko zanimiv in imaš take programe, da tujec nalaga vate, je to gotovo dober kazalec. Če preštejemo naše programe v Iskri, ugotovimo, da jih nimamo 5. Konkretno vem samo za enega, realnega in otipljivega. Iskra je izvozno orientirana in zato mora stremeti za tem, da pridobi nekaj tujega kapitala v obliki sovlaganj, ne pa v obliki kreditov, kot smo do sedaj delali.

Poslovodni odbor predlaga kot četrto točko za sprejem, korišćenje sredstev. S sredstvi še vedno delamo, kot da so železo, ki ga je možno kupiti ali kaj drugega. Slabo jih obračamo, imamo velike zaloge. V tem trenutku imamo 2—3 milijarde dinarjev zalog. Zato predlagamo, da operativne ekipe izdelajo načrte — v večini primerov so jih že naredili — da se zaloge do konca leta zmanjšajo za 10% do 20%. Prepričan sem, da imamo veliko stvari, ki jih je možno prodati ali zamenjati in podobno.

V zvezi s tem dajemo zelo konkretne predloge in na koncu leta bomo lahko izmerili učinke. Koeficient obračanja moramo imeti vedno pred očmi, poleg tega pa v zvezi z obračanjem prihajamo v čas, ko bomo morali imeti oz. se zglodovati po družinskem gospodinjstvu. V družinah govorimo samo o denarju, vemo, koliko ga imamo in koliko lahko porabimo. To bo moralo začeti veljati tudi za naše delovne organizacije.

V primeru Delte ocenjujemo, da imajo preveč 400 ljudi. Zdaj sta samo dve možnosti — ali povečajo prodajo, da bodo lahko živeli, ali pa je treba število ljudi zmanjšati. Afero, ki se pojavljajo zadnje čase, povečujejo previdnost in do denarja je vedno težje priti. Pri sredstvih moramo iti na večji odstotek lastnih sredstev. Lani smo jih imeli 21%, še prej pa 16%.

Pod peto točko predlagamo šifro »nov izdelek«. O RR dejavnosti bo več govoril tovariš Faleskini, zato se ne bom globlje spuščal v to problematiko. Samo na kratko: v Iskri imamo 2.800 raziskovalcev in ocena je, da je ta množica ljudi preveč razdrobljena. Vsak hoče nekaj razvijati zase. Mi pa vemo,

kaj je to kritična masa in vemo, da nekaj ljudi na nekem večjem projektu ne more doseči skupaj dobrih rezultatov. Mi moramo začeti meriti RR dejavnost po novih izdelkih. Kaj je ob koncu leta novega? Biti raziskovalec je specifično delo, vendar mora dati rezultate! Iskra potrebuje nove izdelke, ki jih bo možno prodajati, npr. v Nemčijo. Če bi bili strokovnjaki nekoliko bolj skoncentrirani, vendar tu ne mislim na velik inštitut, ki ga bo še težje kontrolirati, bo potrebno po posameznih delovnih organizacijah združevati raziskovalce na projektih in njihovo delo na koncu leta pregledati in izmeriti. Povsod v svetu gledajo na to, kaj je uporabno novega. Pri nas pa, če že pridemo do novih izdelkov, so pogosto neuporabni. To je bilo teh pet točk, po katerih je potrebno ocenjevati generalno smer Iskre, delo poslovodnega odbora Iskre skupaj z menoj in delo posameznih glavnih direktorjev v delovnih organizacijah. Začeti pa moramo enostavno, ker če bomo začeli široko in zapleteno, ne bomo uspeli. Poslovodni odbor je trdno prepričan, da je teh pet točk ključnih za Iskra. Postopno bomo videli, kdo ima perspektivo na dolgi

rok, kdo pa nima in bo moral iti v bolj drastične prijeme.

Se nekaj besed o teh kritičnih točkah. O vseh petih točkah smo bili že pred pol leta seznanjeni. Danes predlagam delavskemu svetu samo nekatere usmeritve. V Telematiki npr. predlagamo samo to, da mora na kakršen koli način zmanjšati število zaposlenih, če hoče zmanjšati izgube. Njihove konstantne izgube nihče ne bo pokrival.

Drugo, opredeliti in odločiti se mora o tujem partnerju, o skupni naložbi v digitalno telefonijo, katere se Iskra ni odrekla. Seveda pa je možno več oblik, vključno z obliko, da gremo skupaj s kakšnim jugoslovanskim partnerjem, ker razmere so danes čisto drugačne, kot so bile pred nekaj leti.

Pri Delti pa je potrebna ustavevitev vseh investicij. Otvoritev tovarne je predvidena čez kakšen mesec. Programsko Delta zaenkrat ni sporna, seveda pa opozarjamo, da izvoz kljub vsem obljubam še vedno ni zadovoljiv. Delta sicer bistveno več izvažata kot v letu 1986, je pa to še vedno premalo. Delta mora bistveno bolj izravnati svojo trgovinsko bilanco, 2100 ljudi pa daje

SKLEPI 8. zasedanja delavskega sveta

81) Na osnovi podane obrazložitve sekretarja DS Jasta Marcona in predloženega gradiva sprejme DS soglasno naslednji sklep:

DS sprejme na znanje informacijo o izvršitvi in izvajanju sklepov 7. zasedanja DS SOZD z dne 25. 6. 1987 ter ugotavlja, da nekateri sklepi niso realizirani v roku, zato opozarja, oz. določi nov rok 30. 9. 1987 za realizacijo sklepa št. 70, 71 tč. 5 in št. 74.

82) Na osnovi podane obrazložitve predsednika PO SOZD Franca Šifkoviča, predloga odbora za gospodarjenje in dohodkovne odnose ter predloženega gradiva sprejme DS soglasno naslednji sklep:

DS sprejme Poročilo o poslovanju SOZD Iskra v I. polletju 1987 s predlogi sklepov za izpolnjevanje planskih obveznosti in sanaciji kritičnih točk.

DS obvezuje delavske svete DO, da na podlagi sprejetih sklepov (navedenih na 11. do 13. str. poročila) izdelajo in sprejmejo operativne načrte za njihovo uresničevanje v vsaki posamezni DO v SOZD Iskra.

83) Na osnovi podane obrazložitve člana PO SOZD Vita Osojnika, predloga odbora za finance ter predloženega gradiva sprejme DS v soglasju s podanimi stališči delegacij naslednji sklep:

DS odobri DO Elementi-dolgoročni sanacijski kredit: TOZD Keramika v višini 144.834.246 din in TOZD Upori v višini 96.978.941 din pod naslednjimi pogoji:

- obrestna mera 12%
- rok odplačila 5 let in enoletni moratorij
- začetek odplačevanja 1. 3. 1988
- zapadlost prvega polletnega obroka 1. 9. 1988
- garancija DO Elementi za vračilo kredita

ter zadolži DO Elementi, da spremlja proces sanacije in po potrebi sprejema dodatne sanacijske ukrepe, da polletno predloži strokovnim službam SOZD izvedbene in operativne programe po nalogah in izvajalcih, ki so predvideni v sanacijskem elaboratu ter poročilo o njihovem uresničevanju in sicer vse do realizacije predvidenih ukrepov.

84) Na osnovi podane obrazložitve glavnega direktorja Iskre Commerce Janeza Vipotnika, predloga poslovnega sveta. ZT skupnosti ter predloženega gradiva sprejme DS v soglasju s podanimi stališči delegacij soglasno naslednje sklepe:

1. DS sprejme Poročilo o poslovanju Iskrine in mreže v I. polletju 1987.
2. DS posreduje osnutek Samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah in obveznostih in poslopkih pri opravljanju gospodarske dejavnosti v tujini v 30-dnevno javno obravnavo. Pripombe,

predloge in stališča zbira tajništvo samoupravnih organov SOZD, le-te pa bo usklajeval predlagatelj.

Prispele pripombe, oz. stališča delegacije DO Avtoelektrika, Avtomatika in Elementi se posredujejo predlagatelju.

3. DS odobri povečanje lastnega deleža kapitala v firmi Iskraemec v Ecuadorju iz sedanjih 17.640.000 sucrov na 49.000.000 sucrov, to je za 31.360.000 sucrov. Vir za zgoraj navedena sredstva je ustvarjen dobiček in druga rezervna sredstva iz poslovanja firme. Pridobljen vir za povišanje kapitala je v skladu z 2. točko 20. člena Zakona o opravljanju gospodarskih dejavnosti v tujini.

Vir se lahko zmanjša za obveze odstotek dobička, ki se mora transferirati v Jugoslavijo in se v tem primeru zniža celotni znesek Iskrine udeležbe na povečanju kapitala.

DS odobri elaborat o povečanju kapitala v firmi Iskraemec iz maja 1987.

Sredstva za povišanje kapitala bo zagotovila Iskra Commerce izključno iz sredstev dosedanjega poslovanja firme Iskraemec, to je iz kapitalizacije dobička, ustvarjenega v letu 1986 v višini 15.802.259,48 sucrov, zadržanih sredstev za revalorizacijo aktive akumuliranih do 31. 12. 86 v višini 12.618.795,49 sucrov, dela sredstev iz neobveznih neobdavčljivih rezerv, akumuliranih do 31. 12. 86 v višini 2.570.966,22 sucrov in dela sredstev iz neobveznih obdavčljivih rezerv, akumuliranih do 31. 12. 86 v višini 367.978,81 sucrov.

4. DS sprejme na znanje informacijo o predvideni zamenjavi poslovnega letala Iskre vključno s predlogom PO SOZD, da se zadeva do nadaljnjega umakne ter podanimi pripombami, oz. stališči delegacije DO Avtoelektrika, Avtomatika, Kibernetika in Elektrooptika.

85) Na osnovi podane obrazložitve člana PO SOZD Rada Faleskinija, predloga odbora za razvojni program in raziskovalno dejavnost ter predloženega gradiva sprejme DS soglasno naslednji sklep:

DS sprejme Poročilo o razvojno-raziskovalni dejavnosti v SOZD Iskra za leto 1986 ter naroča organom upravljanja DO, da sprejmejo konkretne sklepe za uvajanje vsebovanih predlogov v tekoče delo, oz., da jih vgradijo v plan dela za leto 1988. Z organizacijskimi ukrepi ter kadrovskimi in materialnimi okrepitvami morajo okrečiti najprej najšibkejše člene inovacijskih verig, da bi s tem izboljšali učinkovitost inovacijskih procesov v celoti. Posebno pozornost morajo DO posvetiti razvoju novih izdelkov, ki bodo zamenjali tržno, tehnološko in ekonomsko preživele izdelke.

Novi izdelki so strateška usmeritev SOZD Iskra in bodo predstavljali v prihodnje enega izmed kriterijev uspešnosti posamezne TOZD in DO.

Zato morajo vse TOZD in DO posvetiti vso skrb izdelavi tržnih analiz in stroškovnemu vrednotenju, kot se predlaga za izdelavo razvojnih predprojektov ter ustrezno koncentrirati RR resurse.

premajhen celotni prihodek.

Pri Elektrovezah predlagamo, da se naredi večja selekcija proizvodnih programov, da se opredeli tržno boljše programe in seveda tudi finančno konsolidacijo.

Zmaj je morda najbolj kritičen od vseh. Izguba v Zmaju je največja na delavca. Zmaju pada tržni delež. Že zdaj ima višje cene od Croatie. To pomeni, da ni rešitev v sprostivni cen in zato predlagamo, da prilagodi svoj program tržnim zahtevam, da se programu prilagodi število zaposlenih. Če to ne bo rešitev, bo potrebno bolj drastično ukrepati, seveda v skladu z zakoni.

Mikroelektroniko Iskra potrebuje ne glede na trenutno stanje. Razvoj Mikroelektronike mora biti vključen v razvoj, dohodek in izgube ustreznih delovnih organizacij Iskre. Druge rešitve ni, saj je Mikroelektronika vendarle ena od garancij, da bo imela Iskra tudi v bodoče svoje lastne rešitve in svoje lastne izdelke.

Ne vidim druge rešitve, kot da zaostriamo stvari. Ni nujno, da je vseh pet točk pozitivnih, sem za dosledno spoštovanje dogovorjenega, generalna linija pa mora biti

pozitivna. Ocenjevati moramo konkretno, ne več na splošno.

Na osnovi tega, kar bo danes povedano in kar je predlagano, pa bo poslovodni odbor skupaj s kolegijem glavnih direktorjev v novembru poskušal izdelati strategijo Iskre na nekaj straneh, da bomo točno vedeli, kaj Iskra hoče, kam je usmerjena, katerim stvarjem daje poudarek. Mislim, da smo sedaj sposobni to narediti.

Prepričan sem, da je Iskra močnejša, ker je združena, prepričan, da je vsaka od 25. delovnih organizacij Iskre močnejša prav zato, ker je v Iskri in da so prav zato tudi lažje rešljivi problemi posameznih delovnih organizacij Iskre. Tukaj se da marsikaj narediti. Moč sistema se ne kaže takrat, ko gre vse dobro, ampak se takrat, ko gre slabo. Doslej smo uspeli probleme kolikor toliko dobro reševati. Sistem Iskra se mora sedaj preizkusiti, ne glede na to, ali se bo drugo leto kriza še bolj zaostрила. Problemi bodo, poskušal jih bom reševati javno, vsem na oči in s čim večjim krogom udeležencev, «je v govoru na seji DS SOZD Iskra zaključil predsednik poslovodnega odbora Franc Šifkovič.

SOZD Iskra

Posredovan predlog delegacije DO Avtoelektrika je utemeljen in bo problematika financiranja izdatkov izvajalcem razvojnih nalog ustrezno urejena. Prav tako naj se ustrezno upošteva predlog delegacije DO Telematika glede priprave načrta aktivnosti za sanacijo v poročilu navedenih slabosti in glede opredelitve nalog SOZD, ki se nanašajo na koncentracijo raziskovalnih virov ter organiziran nastop pri pridobivanju zunanjih sredstev.

86) Na osnovi podane obrazložitve člana PO SOZD Iskra Rada Faleskinja, predloga odbora za kvaliteto ter predloženega gradiva sprejme DS soglasno naslednji sklep:

DS sprejme Poročilo o kakovosti Iskre za leto 1986 s predlogi ukrepov, navedenih pod tč. 4 in ugotavlja, da je stanje kritično in, da v preteklosti niso bili storjeni ukrepi za izboljšanje stanja.

87) Na osnovi podane obrazložitve člana PO SOZD Jožeta Godca ter predloženega gradiva sprejme DS soglasno naslednji sklep:

DS sprejme predlagane usmeritve za delitev sredstev iz naslova upravljanja in gospodarjenja (minulo delo) kot osnovo za dograditev samoupravnih aktov o nagrajevanju minulega dela na podlagi družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih za samoupravno urejanje odnosov pri pridobivanju in delitvi dohodka v SRS.

DS ugotavlja, da s sprejemom teh usmeritev prenehajo veljati usmeritve, katere je vseboval predlog Samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD na podlagi minulega dela z dne 15. 11. 1984.

88) Na osnovi podane obrazložitve člana PO SOZD Jožeta Godca ter predloženega gradiva sprejme DS soglasno naslednji sklep:

DS podpira predlagano pobudo za dopolnitev osnutka zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju glede uvedbe instituta »dokupa delovne dobe«.

89) Na osnovi podane obrazložitve člana PO SOZD Iskra Jožeta Godca ter predloženega gradiva sprejme DS soglasno naslednji sklep:

DS razpisuje dela in naloge člana PO za namensko proizvodnjo z razpisnimi pogoji iz 77. člena Samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra in 15-dnevnim razpisnim rokom. Izbrani kandidat bo imenovan za dobo 4 let.

90) Na osnovi podane obrazložitve člana PO SOZD Jožeta Godca ter predloženega gradiva ter v skladu s Pravilnikom o notranji arbitraži SOZD Iskra sprejme DS soglasno naslednji sklep:

DS razpisuje volitve arbitrov notranje arbitraže SOZD Iskra. Arbitre izvolijo na predlog sindikata delavski sveti sledečih subjektov:

- delovne organizacije 3 arbitre
- enovite delovne organizacije 1 arbitra
- delovna skupnost SOZD in Iskra Banke 1 arbitra

Rok za izvedbo volitev je 31. 10. 1987. Sklepe o izvolitvi zbira tajništvo samoupravnih organov SOZD.

Igor Gruden

Iskra

Iskra-SOZD elektrokovinske industrije, n. sol. o.

Izobraževalni center Iskre,
61001 LJUBLJANA, Trg revolucije 3

razpisuje posebno obliko pospešenega izobraževanja za izpopolnjevanje strokovne izobrazbe po programu:

9. zunanjetrgovinska šola v Iskri

v času od 5. 1. do 15. 1. 1988 (uvajalni seminar)
in od 1. 2. do 29. 4. 1988

Pospešeno strokovno izpopolnjevanje je namenjeno delavcem, ki jih Iskra usmerja na odgovornejša dela in naloge na področju mednarodnega poslovanja Iskre.

VSEBINA: program je sestavljen iz izbranih splošnih in posebnih tem, ki celovito pokrivajo področje mednarodnega ekonomskega poslovanja organizacije združenega dela. Nova specifična in interdisciplinarna znanja, ki jih terja zunanjetrgovinsko poslovanje Iskre in mednarodno okolje, izhajajo iz teoretičnih osnov in so močno naravnana na aktualna vprašanja in družbeno ekonomske poslovne prakse s končnim poudarkom na Iskrini problematiki mednarodnega poslovanja.

POGOJI ZA VPIS: za vpis v program strokovnega izpopolnjevanja se lahko prijavi vsak, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- je zaposlen v Iskri vsaj 2 leti,
- ima višjo, ali visoko strokovno izobrazbo tehnične, ekonomske, pravne, ali izjemno tudi druge smeri,
- obvlada aktivno enega izmed svetovnih jezikov,
- je star manj kot 35 let.

Kandidati, ki niso oproščeni opravljanja posebnega strokovnega izpita za delo pri zunanjetrgovinskih poslih, morajo izpit opraviti do pričetka 9. ZT šole, oz. do takrat obiskati 14-dnevni seminar pri Gospodarski zbornici Slovenije.

Temeljni seminar za zunanjetrgovinsko poslovanje, oz. za pripravo kandidatov za opravljanje posebnega strokovnega izpita bo od 28. 9. do 10. 10. 1987 v Portorožu, prvi izpitni rok bo v oktobru 1987.

ORGANIZACIJA: skupne oblike andragoškega dela bodo organizirane celodnevno 6 dni v tednu. Kandidate opozarjamo, naj si prilagodijo obveznosti v zasebnem življenju na nadpovprečno obremenitev v času šolanja. Obiskovanje šole bo redna delovna obveznost.

V okviru priprav na šolanje bomo organizirali tudi temeljna predavanja o izbranih ekonomskih temah v obliki uvajalnega seminarja.

NOSILCI PROGRAMA: ekonomska fakulteta Borisa Kidriča, Ljubljana, SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana

VODJA PROGRAMA: dr. Mitja Tavčar, dipl. ing.

STROKOVNI KOORDINATOR PROGRAMA: dr. Stane Možina

ČAS IN KRAJ: s programom strokovnega izpopolnjevanja bomo pričeli v sredo dne 5. 1. 1988 ob 9. v hotelu Transturist, Škofja Loka. Zaključek programa šolanja predvidevamo 29. 4. 1988 ob 14.

PRIJAVE: izpolnjene prijavnice naj organizacije, v katerih so kandidati zaposleni pošljejo najpozneje do 25. oktobra 1987 na naslov: SOZD Iskra, Izobraževalni center Ljubljana, Trg revolucije 3/XI.

Podrobnejše informacije o vpisnih pogojih, organizaciji, izvedbi in vsebini programa lahko dobite na tel. št.: 061/222-212 (Miša Čehovin).

S sestanka Iskrinih delegatov

Predvidene so tudi institucionalne rešitve za razreševanje tehnoloških in ekonomskih viškov

Doseganje optimalnih pogojev za produktivno zaposlovanje in večje poslovne učinkovitosti, kot ju želi Iskra razvijati v naslednjih letih, je v marsičem odvisno tudi od razmer v širši družbi, torej tudi od ustrezne zakonodaje. Plod takih razmišljanj so konkretna stališča ob načrtovanih spremembah Zakona o zaposlovanju in Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki so jih pretekli teden na posebnem sestanku obravnavali Delegati Iskre za zbor občin in zbor združenega dela skupščine SRS z namenom, da naša razmišljanja in predloge prenesejo v skupščino kot prispevek Iskre k novemu oblikovanju omenjenih zakonov.

Problemi, ki jih s seboj prinaša prodor visokih tehnologij se v Iskri vedno bolj boleče odražajo v pojavu tehnoloških viškov delovne sile, ne nazadnje pa se sooč-

amo tudi s t. i. organizacijskimi viškami kot posledico nesmotnega širjenja določenih služb. Na zastavljeno pot prestrukturiranja pa bo mogoče stopiti le ob stalnem

in sistematičnem usposabljanju in usmerjanju kadrov, je bilo slišati na seji. Ob tem pa Iskra pričakuje tudi širšo družbeno institucionalno podporo. Dosedanja zakonodaja s področja zaposlovanja ter invalidskega in pokojninskega zavarovanja je bila v marsičem nedorečena, kar se v Sloveniji že kaže zlasti ob primerih organizacij, ki se znajdejo v težavah ali ji celo grozi stečaj. V Iskri smo začeli o tem razmišljati ob primeru Telematike in v okviru javne obravnave o osnutkih sprememb omenjenih zakonov oblikovali stališča, na KOS in DS SOZD pa so predlagane pobude za dopolnitev, oziroma spremembo zakonov potrdili.

Na sestanku delegatov je tekla beseda o tem, kako te pobude predstaviti v občinskih skupščinah in kako vplivati na oblikovanje predlogov zakonov, ki naj bi se obravnavali decembra v republiški skupščini.

Glavne novosti v osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti pa so naslednje: V primeru stečaja ali prenehanja DO se delavcu, ki mu je prenehalo delovno razmerje prizna denarno nadomestilo in nekatere pravice, med drugimi pravica do pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Sredstva za ta namen se združujejo na nivoju Republiške skupnosti za zaposlovanje, s čimer bi zagotovili enako raven pravic na vseh območjih v SRS.

Denarno nadomestilo se pod pogoji, ki jih določa zakon, izplača v enkratnem znesku osebi, ki je uveljavila pravico do denarnega nadomestila, če ta sredstva uporabi za razrešitev materialne osnove organizacije združenega dela, v skladu z zakonom za opravljanje samostojnega osebnega dela ali za ustanovitev po-

godbene organizacije združenega dela.

V zakonu je predvidena tudi pravica do priprave na zaposlitev tehnoloških in ekonomskih viškov, torej zaposlenih delavcev, ko njihovo delo postane v OZD nepotrebno zaradi ekonomskih težav ali tehničnih izboljšav in jim je mogoče le s preusposobitvijo zagotoviti drugo delo.

Pri oblikovanju predloga za spremembo in dopolnitev zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju pa želimo v Iskri opozoriti na nezadostno razreševanje vprašanja tehnoloških in ekonomskih viškov v omenjenem zakonu, ki je omejeno zgolj na posledice uvedbe stečaja v pokojninski zakonodaji. V Iskri smatramo, da je problematika dosti širša in bolj zapletena, Posebno aktualno postaja vprašanje razreševanja posledic prestrukturiranja oziroma saniranja podjetij, ki se v svetu različno razrešuje. Glede na možnosti, ki jih dopušča jugoslovanska temeljna zakonodaja, se je ob posvetovanju z Republiškim komitejem za delo izoblikovalo stališče, da predlagamo možnost dokupa delovne dobe, torej da delavec, ki izpolnjuje starostni pogoj vsaj za predčasno pokojnino (55 let moški in 50 let ženska) in katerega delo ni več potrebno zaradi tehnoloških oz. tehnoloških težav organizacije, v kateri združuje delo, lahko ob soglasju organizacije in območne skupnosti za zaposlovanje dokupi pokojninsko dobo za doseganje pogojev predčasne ali polne pokojnine, vendar največ 3 leta.

Omenjeni predlog temelji na predpostavki, da je uvedba tega instituta utemeljena ekonomsko in to tako z vidika družbe kot tudi z zornega kota delovne organizacije. Vsekakor pa velja poudariti, da bo omenjena zakonska določba predstavljala pravico delavca in torej dokup let proti volji delavca ni mogoč.

Pobudo delavcev Iskre, izraženo v sklepih DPO in samoupravnih organov, bodo delegati SOZD zastopali v občinskih in republiških telesih in si prizadevali, da bi bila že do obravnave na republiški skupščini vključena v predlog sprememb in dopolnitev zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

I. S.

Iskra

SOZD Iskra
Izobraževalni center
Ljubljana

razpisuje strokovno izpopolnjevanje na temo:

Lastnosti in način preverjanja materialov (kontrolna tehnologija III. del) v času od 26. 10. — 30. 10. 1987

Strokovno izpopolnjevanje je namenjeno tehnologom kontrole kakovosti, delavcem v RR dejavnosti in drugim delavcem, ki se ukvarjajo s planiranjem kakovosti in tehnologijo kontrole. Program izpopolnjevanja sodi v sklop programov za izpopolnjevanje kontrolnih tehnologov v Iskri:

1. Osnove kakovosti in statistične metode
2. Metrologija in preizkušanje
3. Lastnosti in način preverjanja materialov
4. Izdelovanje kontrolne tehnologije

VSEBINA: udeleženci seminarja se bodo seznanili z materiali na področju elektroindustrije, njihovimi lastnostmi in metodami preizkušanja.

Prikazani bodo tudi razvojni trendi na področju razvoja in uporabe materialov v elektroindustriji s posebnim poudarkom v elektronski industriji.

IZOBRAŽEVALNI PROGRAM:

1. Vpliv vezi in strukture na lastnosti materialov
2. Kovinski materiali — železne kovine, neželezne kovine, magnetni materiali, kontaktni materiali, spajkalne zlitine,
3. Nekovinski materiali: keramika in stekla v elektroniki
4. Polprevodniški materiali
5. Umetne mase: termoplasti, duroplasti, elastomeri
6. Degradacije materialov

ČAS IN KRAJ: s programom strokovnega izpopolnjevanja bomo začeli v ponedeljek 26. 10. 1987 ob 9. uri v hotelu Transturist, Škofja Loka. Zaključek seminarja bo 30. 10. 87 ob 17. uri.

NOSILEC PROGRAMA: Iskra Kibernetika, TOZD Razvojno-tehnološki center

VODJA PROGRAMA: dr. Ciril Zevnik, dipl. ing. metalurg

PRIJAVE: Prijavnice pošljite najkasneje do 19. 10. 1987 na naslov: SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana, Trg revolucije 3, etaža 11.

Podrobnejše informacije o organizaciji seminarja lahko dobite pri Miši Čehovin na tel.: 061; 222-212.

S tiskovne konference u Iskri telematiki

Podpisane nove izvozne pogodbe

V zadnjem obdobju v našem kolektivu opažamo ugodne premike na področju trženja. Tako je vodstvo delovne organizacije na tiskovni konferenci, ki je potekala 15. septembra, seznanilo javnost z rezultati najnovejših prodajnih aktivnosti. Glavni direktor Andrej Polenec in komercialni direktor Blaž Kavčič sta novinarje obvestila o sklenitvi izvoznih pogodb s Sovjetsko zvezo in omenila naročila, ki se obetajo tudi iz drugih držav.

Po sporazumu, podpisanem v začetku septembra, bomo razširili prvo veliko centralo, ki smo jo izvozili v Sovjetsko zvezo. To je mednarodna olimpijska centrala v Moskvi. Za 100 odstotkov bomo povečali njene zmogljivosti ter sedanjim funkcijam dodali nove. Centrala bo tako postala doslej največji objekt sistema Metaconta na svetu. Vrednost vseh del je okrog 15 milijonov klirinških dolarjev.

Sočasno smo se o naročilu dogovorili tudi z moskovskim ministrom za energetiko. Izvozili bomo centrale iz sistema SI 2000, vredne 2 milijona klirinških dolarjev. Po besedah komercialnega direktorja je to pri nas edini digitalni sistem, za katerega ne velja prepoved izvoza visoke tehnologije na Vzhod, saj je plod izključno domačega znanja. Trgovanje z energetskim sistemom nam odpira vrata tudi v druga funkcionalna območja, kajti za nakup se že zanimata tudi ministristvi za kmetijstvo ter nafto in plin.

Tretja pogodba prinaša naročilo v vrednosti 15 milijonov klirinških dolarjev. Vsebuje tri naloge: razširitev tranzitne centrale Metaconta v Erevanu, izdelavo posebne elektronske opreme za priključevanje elektromehanskih central na elektronske centrale in dobavo specialne opreme za vključevanje javnih govornic na elektronske programske krmiljene centrale.

Uspešno potekajo dogovori tudi z drugimi partnerji, zato pričakujemo sklenitev novih izvoznih pogodb. Odpirajo se nam tržišča v Turčiji, na Češkoslovaškem in v Keniji, o tem pa bomo več povedali, ko bodo naši predstavniki dogovore podpisali.

Očitno tudi v Iskri Telematiki spoznavamo, da je marketing, široko zasnovana in h kupcu usmerjena poslovna filozofija, tak koncept vodenja, ki edini zagotavlja uspeh.

»Tržna funkcija dobiva pri nas poslovno vlogo«, je poudaril Andrej Polenec. »Produkcijski proces pričanja slediti tržnemu ritmu in tržnim zahtevam. To za našo organizacijo, navajeno dela na akordi in stalne polne zaposlenosti zmogljivosti pomeni povsem spremenjeno logiko — zahteva namreč racionalno planiranje proizvodnje za trg, torej prožno prilagajanje potrebam, kar v določenem obdobju prinaša tudi zmanjševanje proizvodnje, prisilne dopuste. Vendar vemo, da je to realni davek posledne tržne usmeritve, zato bomo v tej smeri izvajali

tudi kadrovske krepiteve — zaposlovali bomo razvojno-tehnološki in marketinški kader.«

Po oceni glavnega direktorja vsi novi posli kažejo, da bo splošni položaj precej boljši, kot smo menili v prvem polletju. Pogodbe sicer pomenijo občutno finančno izboljšanje, vendar nas izgub konec leta ne bodo rešile. Omogočajo pa nam boljšo izkoriščenost zmogljivosti ter oprijemljivejše planiranje in izvajanje proizvodnega procesa v letu 1988. To je hkrati tudi priložnost za bolj dolgoročno in nadzorovano zmanjševanje števila zaposlenih in načrtnejše prezaposlovanje delavcev.

»O dinamiki izvajanja teh poslov se s sovjetskimi partnerji še dogovarjamo,« je dodal Blaž Kavčič, »vendar računamo, da bomo letos že lahko uresničili za 6,5 milijonov dolarjev izvoza, preostalo pa v letih 1988 in 1989.«

Glavni direktor je povedal, da bomo letni plan realizirali med 83 in 85%. Dosegli bomo namreč 32 milijonov klirinškega izvoza (planirali smo jih 49) ter le 18 milijonov dolarjev konvertibilnega izvoza od planiranih 28. Na domačem trgu so rezultati opaznejši, saj bomo plan presegli za 16%, ker bo letni prihodek po ocenah znašal okrog 46 milijard dinarjev.

Andrej Ažman

Iskra

ISKRA ZORIN, o.sub.o. CAOP, b.o.
Trg revolucije 3, 61000 Ljubljana (Brijona Krajnc)
Tel. 213-213 int. 3474

Osnove uporabe osebnih računalnikov (PC) učilnica (K1)

Urniki

I. Dan:

8.15 — 8.30 Uvod (Kristič)
8.30 — 9.45 Rokovanje s PC (Fabjančič)
10.30 — 11.30 MS-DOS 3.2 (Golob)
11.45 — 13.45 Menu — za računalniško rabo PC (Fabjančič)

II. Dan:

8.15 — 13.45 Wordstar — osnove popularnega besednega procesorja (Fabjančič)
Wordstar vaje (Fabjančič)

III. Dan:

8.15 — 13.45 Lotus — osnove (Fabjančič)
Lotus — vaje (Fabjančič)
Prvi tečaj bo od 30. 9. do 2. 10., ponovljena pa od 14. 10. do 16. 10. in od 28. 10. do 30. 10. 1987.

Magister D. Krstič

3. šola načrtovanja mikroelektronskih vezij

Potrebno je znati definirati

Potrebe in zahteve po pridobivanju specialističnih znanj, ki jih potrebujemo vsakodnevno na delovnem mestu postajajo vse večje. Večino teh redno šolanje ne more zagotoviti. Še posebej to velja za področje t. im visokih tehnologij med katere sodi tudi mikroelektronika. Ena od oblik posebnega izobraževanja — Šola za načrtovanje mikroelektronskih vezij poteka vsako leto v Iskri, v organizaciji Iskrinega izobraževalnega centra in DO Mikroelektronika ob sodelovanju nekaterih visokošolskih institucij. Letošnja septembrska šola pa se je v nečem razlikovala od prejšnjih. Več o tem nam je povedal eden od vodij programa, dr. Franc Runovc, pomočnik glavnega direktorja za RR dejavnost v DO Mikroelektronika v ustanavljanju:

»Prejšnja leta so bile te šole namenjene Iskrinim inženirjem, ta tretja pa izobražuje študente Telematike in štiri naše inženirje — pripravnike, traja pa mesec dni. Program je v glavnem enak kot prejšnja leta, dodali pa smo mu načrtovalsko tehnologijo, ki smo jo v zadnjem času osvojili in vpeljali v Iskro. Šola je razdeljena v tri tematske skupine. Prvi dve, bolj teoretični sta potekali v Škofji Loki, sodelovali pa so predavatelji iz fakultete za elektrotehniko, Telematike in Mikroelektronike. V tretjem delu pa naj bi se slušatelji spoznali s praktičnim delom, torej s strojno in programsko opremo za načrtovanje — v tem sklopu so predavali v glavnem strokovnjaki iz Mikroelektronike, delo pa je potekalo v tovarniških prostorih.«

— **Šole se udeležujejo le študentje elektrotehnike. Ali so izbrani glede na študijsko usmeritev?**

»Gre za študente s smeri industrijska elektronika, telekomunikacije, avtomatika, nihče pa ni s smeri računalništvo. V Telematiki so zatrdili, da so izmed stotih študentov izbrali osem najboljših študentov, mi pa smo v šolo vključili še štiri naše pripravnike in to iz-

obraževanje za njih predstavlja zelo strnjen pripravniški program.«

— **Ali bi lahko vašo šolo označili kot neke vrste dopolnilo študija na fakulteti?**

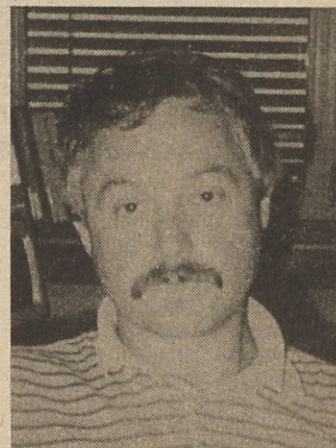
»Del teh znanj naj bi študentje osvojili že v rednem študijskem procesu, predvsem teoretični del, ki ga tu ponavljamo, je pa malo bolj »industrijsko« obarvan. Zadnji tematski sklop, ki traja 14 dni je zelo uporabno naravnano, pridobivajo se znanja, ki na fakulteto ne sodijo in so zelo specifična. O tehnologiji in načrtovalskih metodah študentje na fakulteti zvedo tako malo, da so ko pridejo v industrijo kar predolgo izgubljeni. Mi smo si kot delovna organizacija prizadevali modernizirati študij na ljubljanski FE in mariborski tehniški fakulteti, tako da je sedaj vsa naša programska oprema dostopna obem fakultetam za vaje.

Nadaljevanje te šole naj bi bilo predvidoma že praktično delo na posameznih novih vezij, seveda če bodo posamezne delovne organizacije čutile potrebo, da svoje študente angažirajo za tako delo, še posebno v obliki priprave diplomskih nalog.«

— **Podobna šolanja ste organizirali tudi za strokovnjake iz-**

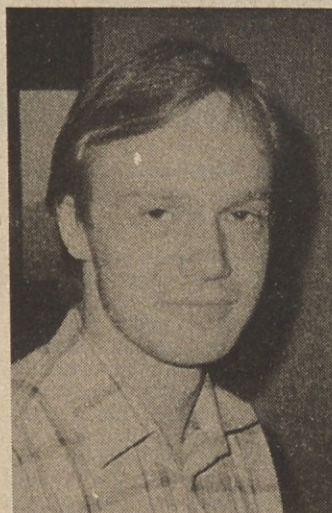
ven Iskre, bila pa so bistveno krajša. Cilji so verjetno različni?

»Za zunanje uporabnike, velike jugoslovanske DO kot so EI, Rade Končar, Energoinvest smo organizirali načrtovalske tečaje zato, da jih seznanimo z našimi možnostmi. Pripraviti bomo skušali tudi šolo za sistemske načrtovalce iz Gorenja, ki tudi ne bo zelo specialistična. Gorenje je že uporabnik naših standardnih vezij, spoznavajo pa,

Franc Runovc

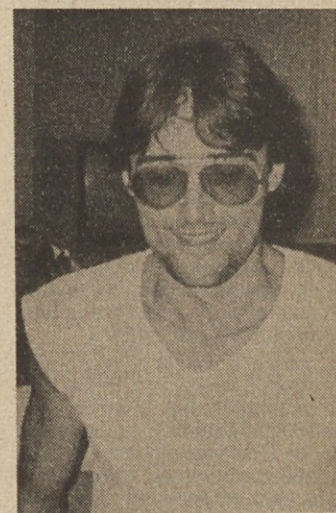
govorimo, ta delitev dela pri nas še ni povsem jasna. Sistemski inženirji morajo predvsem znati definirati zahteve, zato tudi morajo vedeti kaj je sploh izvedljivo. Zato jih na naših šolah tudi skušamo seznaniti z vsemi operacijami in postopki, ki jih uporabljamo.«

Marko Goršič

da svojih novih programov bele tehnike ne bo moč izvažati brez posebne elektronike. Nekaj podobnega velja tudi za področje digitalne televizije.

Druge cilje pa zasledujemo v programih šolanja za Iskrine inženirje, saj so namenjeni sistemskim načrtovalcem, ki bi morali zadeve poznati zelo podrobno. Njihova naloga namreč je, da zasnujejo elektroniko, da preценijo če je to smiselno oblikovati v integrirano vezje in se potem z našimi strokovnjaki, ki so specialisti za načrtovanje dogovorijo o zahtevah, ki jih je potrebno pretvoriti v podatkovno bazo za izdelavo fotomaske in nato za izdelavo samega integriranega vezja. Čeprav o tem v Iskri že dolgo

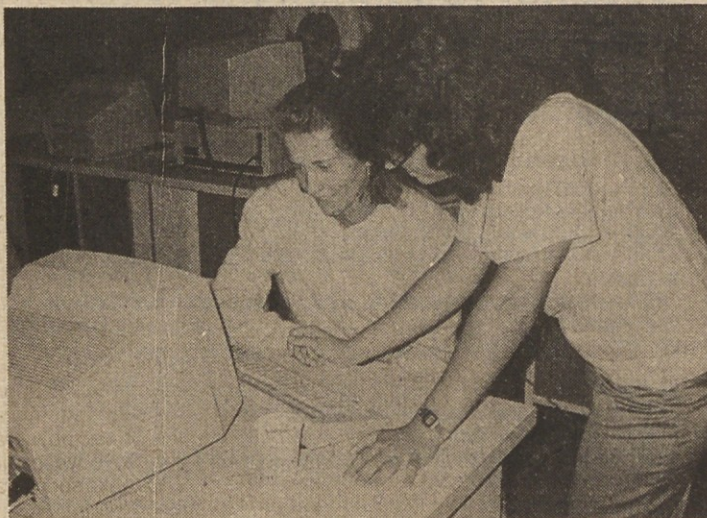

Marko Simčič

— **Ali bi nam lahko podrobneje predstavili program šole?**

»Kakor sem že omenil je šola razdeljena v tri tematske skupine. V prvi obravnavamo osnove načrtovanja unipolarnih integriranih vezij. K temu sodi tudi nekaj ekonomike, optimizacije načrtovanja, načrtovalskih pravil in osnov tehnologije in kontrole kvalitete. Pri tem so zelo pomembne same tehnološke možnosti proizvodnje, zato smo slušateljem tudi pokazali celotno proizvodnjo.

V drugi tematski skupini so načrtovalske metodologije opisane teoretično — elektronika, metodologija standardnih celic, simulacije, zasnove testnega postopka, doku-

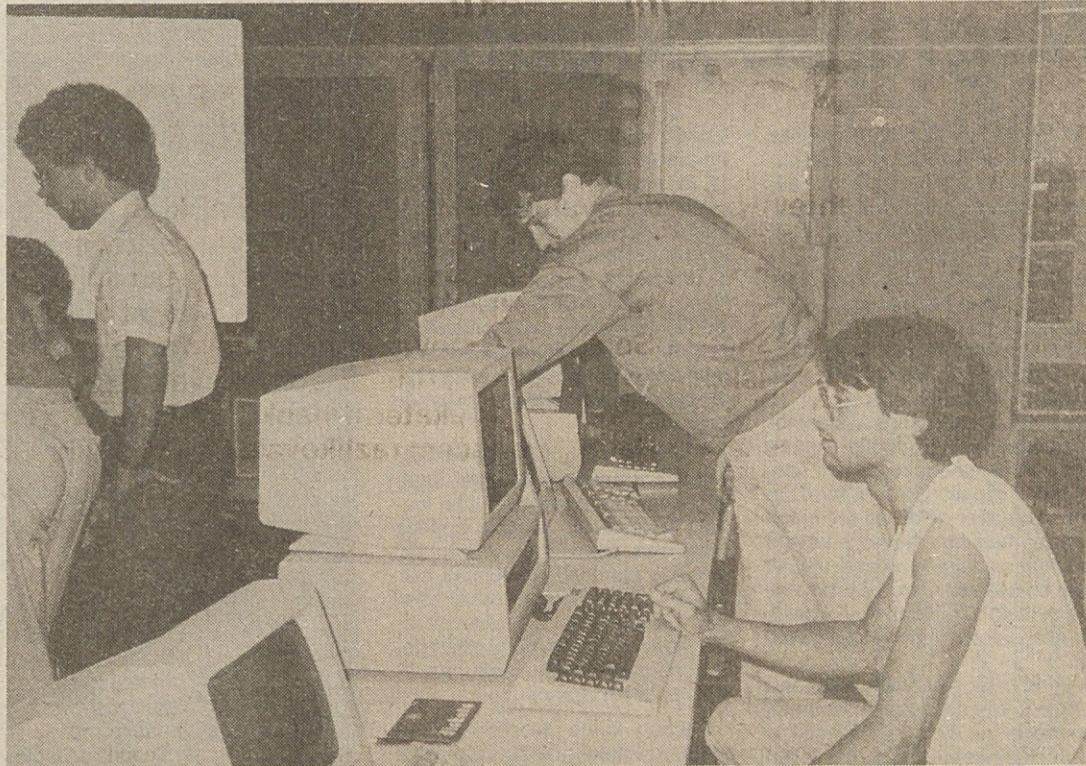
zahteve

nentiranje načrtovalskega postopka ipd.

Tretja tematska skupina je praktično orientirana na programsko in strojno opremo, na seznanjanje z operacijskimi sistemi in snovanje uporabniških integriranih vezij. Predavanjem v dopoldanskem delu sledijo popoldanske vaje na računalnikih.

— **Podobne oblike šolanja v svetu že dolgo niso novost, koliko pa je podobnih dopolnilnih vrst izobraževanja v Jugoslaviji?**

»Mislim, da smo s tem načinom priprave študentov edini pri nas, je pa to zelo podoben pristop kot jih v Iskri že poznamo, naj omenim le ZT šolo, RR šolo, Šolo za kakovost... Ideja, ki nas je prvotno vodila pri ustanavljanju načrtovalske šole je bila, da dosežemo neko obliko specializacije s pripadajočim nazivom. Ugotovili pa smo, da ni smotno organizirati tako obsežnega šolanja, še posebno ker določene oblike specialističnega študija na fakulteti že obstojajo.

Za mnenje o šoli načrtovanja vezij pa smo povprašali tudi nekaj slušateljev:

tete v delovno organizacijo potrebuješ vsaj 1 leto študija, da se lahko normalno vključiš v delovni proces.

ker smo manjša skupina, ima vsak priložnost spoznati tudi delo na različnih tipih osebnih računalnikov.

Almira Gaber

Želeli pa smo organizirati te krajše oblike v šole večkrat letno, vendar se tu pojavljajo enaki problemi kot pri RR šoli. Delovne organizacije namreč zelo težko pogrešijo svoje inženirje, še posebno razvojnike, pa čeprav le za mesec dni. Kot zelo dober pa se je izkazal sedanjí način dela s štipendisti. Ti mladi ljudje so v glavnem še neobremenjeni, hitro sprejemajo novosti, imajo določene delovne navade, ki jih kasneje inženir na delovnem mestu izgubi. Res pa je, da jim je naša šola vzela mesec dni počitnic ali časa priprav na izpite. Pridobili pa so določeno specialistično znanje, s katerim se bodo bistveno hitreje vključili v ustvarjalno delo na delovnem mestu.«

Eva Trost

Marko Goršič: Sem pripravnik v Mikroelektroniki in program te šole je neposredno vezan na moje bodoče delovno mesto. Zame bo šola zelo koristna, saj mi daje veliko obširnih informacij, katerih zbiranje bi mi sicer vzelo veliko več časa. Predstavlja pomembno dopolnitev znanja, ki sem ga prinesel iz FE.

Marko Simčič: Dobili smo nek pregled nad orodji, kako se uporabljajo, kako naj bi se načrtovalo vezje, težje pa je spoznati podrobnosti. Delo na računalnikih pa je bistveno bolj poglobljeno v primerjavi s tistim na fakulteti, kjer smo za to porabili le nekaj ur v štirih letih.

Almira Gaber: Ko prideš s fakul-

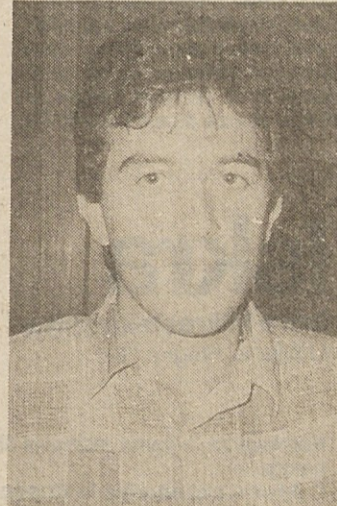

Matjaž Vidic

To, kar počenjamo tukaj je zelo blizu našemu bodočemu delu in upam, da nam bo uspelo skrajšati čas uvajanja, ko se bomo zaposlili. Zato smatram, da je taka vrsta izobraževanja smiselna.

Eva Trost: Prišli smo, da bi se spoznali z načrtovanjem vezij, češar na fakulteti nismo imeli prilike osvojiti. Po teoretičnih osnovah zdaj spoznavamo različne pristope dela z različnimi računalniki. Vse to nam bo zelo koristilo pri nadaljnjem študiju, pa tudi kasneje v delovnih organizacijah.

Matjaž Vidic: Zadovoljem sem, da imam priliko delati na VAX-u, ki nudi več možnosti, je pa tudi hitrejši od osebnih računalnikov. Že zato

Andrej Kržišnik

Andrej Kržišnik: Zame je to prva študijska praksa, kjer sem se res nekaj koristnega naučil. Doslej je bila to zgolj formalnost, tu pa gre resnično za pridobivanje konkretnega, uporabnega znanja in zelo sem zadovoljen, da sem lahko tukaj. Pobudo za vključevanje študentov v to šolo smo dali v Klubu štipendistov Telematike. Tisti, ki so zainteresirani, imajo sedaj res možnost opravljati vsebinsko bogato in koristno prakso. Naj povem še, da v Telematiki nudijo veliko podporo našemu klubu in imajo razumevanje za naše želje. Še več pa moramo sami narediti za obveščanje, saj bi nas na tej šoli lahko sodelovalo še enkrat več.

I. S.

Nagrajen pogum

V zeleni dvorani novogoriške skupščine je bila minulo sredo pristrčna slovesnost, ki jo je priredil Danilo Bašin, predsednik skupščine v čast šestim občanom, ki jih je odlikovalo predsedstvo SFRJ z najvišjimi priznanji. Med nagrajenci je bil tudi Drago Mržek, Iskraš iz Avtoelektrike, zaposlen v tovarni specialnih električnih rotacijskih strojev. Predsedstvo SFRJ ga je odlikovalo z medaljo za hrabrost za pogumno dejanje, ki ga je storil letos pomladi v svoji temeljni organizaciji. Bil je navaden delovni dan, kot toliko drugih. Delavci, sveži in spočiti, saj ni preteklo niti dve uri od pričetka dela, so zavzeto in vestno opravljali dodeljene naloge, njihovi stroji so peli vsakdanjo pesem, tekoči trak so zapuščali novi izdelki, skratka, delovni ritem je tekel svojo pot.

Naenkrat je proizvodno dvorano in delavce v njej vznemirilo nekaj nenavadnega, sicer trajajočega komaj delček sekunde, a zato toliko bolj presunljivega. Močno je počilo, kot da bi se sprožila nabita kavbojska pištola. Glasen udarec je seveda sprožil val tesnobe med zaposlenimi, treba je bilo ugotoviti vzrok in smer predirljivega poka.

Eden izmed delavcev, zaposlenih v tej tovarni je pri delovni operaciji uporabljal aparat za avtogeno varjenje. Brez pravega vzroka je naenkrat cev za dovod plina tik ob

izhodu iz jeklenke razneslo (od tu pok) in ker je izhajal plin v atmosfero, je seveda na odprtem mestu nastal plamen. Nastali ogenj je jeklenko ogrožal ter segreval sosednjo, napolnjeno s plinom. Obstajala je nevarnost, da bo eksplodirala. Nekaj najbližjih delavcev je sicer z zidnimi hidranti jeklenki ohlajalo, a plamen je še vedno odseval svojo moč. Ostali delavci so na ukaz vodje proizvodnje delovne prostore zapustili.

V bližini je bil tudi **Drago Mržek**, ki sprva ni mogel niti doumeti dogajanja, vendar je njegov čut za varnost sodelavcev, sebe in našega skupnega premoženja v trenutku sprožil v njem val prisebnosti, stekel je do goreče jeklenke in zaprl ventil. Nevarnost, oz. možnost eksplozije je bila s tem pogumnim dejanjem popolnoma zatrta, saj je plamen takoj ugasnil.

Čeprav vidno presenečen ob prejemu visokega državnega odlikovanja pa je Drago skromno pripomnil, da je naredil samo to, kar mu je narekovala duša, uspelo mu je preprečiti katastrofo in rešiti življenja sodelavcev. Zato je odlikovanje Medalja za hrabrost prišla v prave roke, pravemu junaku na prsi.

Še enkrat: Iskrene čestitke Dragu Mržeku.

Marko Rakušček

Danilo Bašin, predsednik novogoriške skupščine (levo) izročila Dragu Mržeku Medaljo za hrabrost

Iskra

Iskra Mikroelektronika
Ljubljana, Stegne 15 d

Komisija za delovna razmerja objavlja naslednja prosta dela in naloge v
Sektorju ekonomike in financ:

vodja računovodske službe

Pogoji:

- VS ekonomske smeri, ali z delom pridobljena delovna zmožnost
- nad 4 leta delovnih izkušenj.

vodja finančnega knjigovodstva

Pogoji:

- VS ekonomske smeri, ali z delom pridobljena delovna zmožnost
- nad 4 leta delovnih izkušenj.

Z izbranimi kandidati bomo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas s polnim delovnim časom in trimesečnim poskusnim delom.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema kadrovska služba ISKRA Mikroelektronika — v ust., Ljubljana, Stegne 15 d, 8 dni po objavi.

Iskra Kibernetika

Po skrbnih pripravah

Referendum uspel

Referendum je najbolj demokratična oblika osebnega izjavljanja samo takrat, če je pravilno pripravljen. Delavci morajo biti v celoti obveščeni o predlogih, o katerih odločajo, in o vseh možnih posledicah. V temeljnih organizacijah Iskre Kibernetike so se na zadnji referendum dobro pripravili. Kljub nezadovoljstvu, ki so ga delavci v Tovarni števec odkrito pokazali zaradi dvodnevne zakasnitve izplačila osebnega dohodka, je uspeli referendum dokaz visoke samoupravne zavesti in zaupanja v vodstvo delovne organizacije.

Delavci Iskre Kibernetike

so na referendumu 24. septembra 1987 sprejeli samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za razporejanje dohodka in čistega dohodka ter spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo.

Sprejete spremembe na področju delitve čistega dohodka in osebnih dohodkov ponujajo nove možnosti za spodbudnejše nagrajevanje in s tem večjo motivacijo delavcev za doseganje boljših rezultatov dela in poslovanja.

Alojz Boc

OSNUTEK
7. 9. 1987

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

o medsebojnih pravicah in obveznostih in postopkih pri opravljanju gospodarske dejavnosti v tujini.

DS SOZD Iskra posreduje osnutek Samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah in obveznostih in postopkih pri opravljanju gospodarske dejavnosti v tujini v 30-dnevno javno obravnavo. Pripombe, predloge in stališča zbira tajništvo samoupravnih organov SOZD, le-te pa bo usklajeval predlagatelj.

OSNUTEK 7. 9. 1987

Na podlagi določil čl. 3 Samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra, s katerim so se članice SOZD Iskra zavezale skupno izvajati tržne dejavnosti, sklenejo udeleženske

naslednji

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

o medsebojnih pravicah in obveznostih in postopkih pri opravljanju gospodarske dejavnosti v tujini.

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Udeleženske ugotavljajo:

- da opravljanje gospodarskih dejavnosti v tujini v smislu tega sporazuma pomeni opravljanje proizvodnih, trgovinskih in storitvenih dejavnosti v tujini po podjetjih, predstavništvih in poslovnih enotah Iskre v tujini (inomreža) in poverjanje poslov tujim pravnim osebam ter vlaganje sredstev v tuje osebe
- da je opravljanje gospodarskih dejavnosti v tujini v čl. 3 samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Iskra opredeljeno kot združena tržna dejavnost, ki jo bodo udeleženske skupno opravljale in izvajale
- da je v čl. 45 istega samoupravnega sporazuma dogovorjeno, da bo združene tržne dejavnosti opravljala delovna organizacija skupnega pomena Iskra Commerce
- da sme v skladu z določili zakona o opravljanju gospodarskih dejavnosti v tujini (Ur. l. SFRJ 71/85 — Zakona) ustanavljati podjetja in odpirati predstavništva v tujini samo organizacija, ki je registrirana za opravljanje poslovanja zunanjetrogovinskega prometa
- da je opravljanje gospodarskih dejavnosti v tujini tako organizacijsko in pravno formalno integralni del Iskre Commerce, da pa je zaradi posebnega pomena te dejavnosti in zaradi zagotavljanja skupnih in posamičnih interesov na tem področju treba urediti razmerja med OZD v sestavi SOZD Iskra, ki so s sredstvi ali s poslovnimi interesi udeležene pri skupnem opravljanju gospodarske dejavnosti v tujini.
- da so v Zürichu ustanovile podjetje Cranex kot skupni finančni holding, ki v skupnem interesu vseh udeleženk zagotavlja racionalizacijo finančnih tokov in optimizacijo rezultatov poslovanja Iskre v tujini.

2. člen

Udeleženske se dogovorijo, da njihova razmerja pri opravljanju gospodarske dejavnosti v tujini temeljijo na naslednjih načelih:

- načelo, da je opravljanje trgovskih in storitvenih dejavnosti v tujini praviloma dejavnosti skupnega pomena za vse udeleženske tega sporazuma, katere izvajanje zagotavlja Iskra Commerce v okviru svoje tržne funkcije, bodisi samo z lastnimi sredstvi, bodisi z lastnimi sredstvi in sredstvi, ki jih pridobi od drugih neposredno zainteresiranih OZD po načelih združevanja dela in sredstev
- načelo, da je opravljanje proizvodnih dejavnosti v tujini praviloma dejavnost skupnega pomena za Iskra Commerce in za eno ali več proizvodnih OZD, ki opravljajo ustrezno vrsto proizvodnje v Jugoslaviji (matični nosilci) in katere izvajanje zagotavlja

Iskra Commerce v okviru svoje tržne in organizacijske funkcije bodisi z lastnimi sredstvi in s sredstvi matičnih nosilcev, po načelih o združevanju dela in sredstev bodisi samo s sredstvi enega ali več matičnih nosilcev, kot komisionar

- načelo, da se odločitve o opravljanju gospodarskih dejavnosti v tujini sprejemajo tako, da je zagotovljen vpliv vseh neposredno zainteresiranih DO in da je odgovornost za sprejete odločitve odraz pravic pri sprejemanju odločitev
- načelo, da dobiček, ki ga s svojim poslovanjem ustvari posamezno podjetje v tujini, pripada tistim udeleženkam, ki so za to podjetje združile oz. zagotovile sredstva in da so te udeleženke dolžne pokrivati tudi morebitno nastalo izgubo takšnega podjetja, v razmerju z višino sredstev, ki so jih združile oz. zagotovile za takšno podjetje
- načelo, da organizacijske enote in mreže poslujejo po načelih tržnega gospodarjenja in v okviru sprejetih planskih obveznosti zagotavljajo izvajanje skupne poslovne politike na posameznih trgih

II. RAZMERJA PRI USTANAVLJANJU ISKRINIH PODJETIJ IN PREDSTAVNIŠTEV V TUJINI

3. člen

Vsa podjetja in poslovne enote v tujini ustanavlja in predstavnštva v tujini odpira DO Iskra Commerce.

Iskra Commerce je pooblaščenca in odgovorna, da pravočasno opravi vse postopke za prilagoditev statusa obstoječih podjetij, poslovnih enot in predstavnštev v tujini, ki so potrebni glede na spremembe v zakonodaji ali glede na sprejete odločitve neposredno zainteresiranih DO.

4. člen

Sklep o ustanovitvi podjetja ali poslovne enote ali o odprtju predstavnštva v tujini sprejmejo in sredstva za njihovo ustanovitev oziroma odprtje zagotavljajo neposredno zainteresirane DO v sestavi SOZD Iskra.

Neposredno zainteresirana DO je tista DO v sestavi SOZD Iskra, ki si z ustanovitvijo podjetja ali poslovne enote oz. z odprtjem predstavnštva v tujini glede na svojo dejavnost in glede na dejavnost podjetja, enote oz. predstavnštva v tujini, zagotovi povečanje izvoza blaga in storitev, kompletiranje proizvodnih programov, zlasti programov za izvoz, surovine in repromaterial, ugodnejše pogoje za uvoz, s katerim se omogoča ohranjanje in razširjanje proizvodnje, pospeševanje in razširjanje dolgoročne proizvodne kooperacije in poslovno-tehničnega sodelovanja ter izmenjava znanstvenega in tehnično-tehnološkega znanja in izkušenj, ter financiranja poslov izvoza in uvoza blaga in storitev in uresničevanje drugih ciljev politike ekonomskih odnosov s tujino ter hitrejše, smotrnejše in družbenoekonomsko uspešnejše vključevanje v mednarodno delitev dela.

5. člen

Neposredno zainteresirana DO za ustanovitev trgovskega oz. storitvenega podjetja oz. poslovne enote in za odprtje predstavnštva Iskre v tujini je DO Iskra Commerce.

Če Iskra Commerce meni, da je glede na naloge podjetja oz. poslovne enote ali predstavnštva v tujini, za njegovo ustanovitev oz. odprtje neposredno zainteresirana še kakšna od DO — udeleženka tega sporazuma, jo mora obvestiti o nameri, da ustanovi oz. odpre takšno podjetje poslovno enoto oz. predstavnštvo in jo lahko pozove, da združi del za to potrebnih sredstev (interesna združitvev sredstev).

6. člen

Neposredno zainteresirana DO za ustanovitev proizvodnega podjetja v tujini (matični nosilec podjetja v tujini) je ena ali več proizvodnih DO, udeleženk tega sporazuma, ki v Jugoslaviji opravljajo proizvodnjo tiste vrste, za katero se ustanavlja podjetje v tujini. Neposredno zainteresirana proizvodna DO mora o nameri, da ustanovi proizvodno podjetje v tujini, obvestiti Iskra Commerce, ki lahko zahteva, da tudi sama združi del za to potrebnih sredstev (interesna združitvev sredstev).

7. člen

Kadar Iskra Commerce ustanavlja podjetje in poslovne enote, oziroma odpira predstavništva v tujini z lastnimi sredstvi, opravlja gospodarsko dejavnost v tujini v svojem imenu in za svoj račun.

Kadar Iskra Commerce ustanavlja podjetja in poslovne enote oziroma odpira predstavništva v tujini z lastnimi sredstvi in z interesno združenimi sredstvi, opravlja gospodarsko dejavnost v tujini v svojem imenu in na skupni račun vseh neposredno zainteresiranih DO po načelih skupnega dohodka.

Kadar Iskra Commerce ustanavlja proizvodna podjetja v tujini samo s sredstvi drugih DO v sestavi SOZD Iskra, opravlja gospodarsko dejavnost v tujini po nalogih in v interesu takšnih DO v svojem imenu in na njihov račun kot komisionar.

8. člen

V vseh primerih interesnega združevanja sredstev morajo udeleženci v združevanju skleniti pogodbo o razmerjih, ki nastajajo med njimi zaradi skupnega opravljanja gospodarske dejavnosti v tujini.

V pogodbi po prejšnjem odstavku bo določena tudi konkretna oblika opravljanja gospodarske dejavnosti v tujini.

9. člen

Iskra Commerce bo ustanavljala podjetja oz. enote v tujini preko specializiranega Iskrinega holding podjetja v tujini, razen če bo v posameznem primeru v pogodbi po prvem odstavku prejšnjega člena ali v nalogu matičnega nosilca za ustanovitev podjetja oz. enote, določeno drugače.

10. člen

Cranex, specializirano Iskrino holding podjetje v tujini, izvaja v interesu in na podlagi sprejetih sklepov udeleženk, v skladu z določili tega sporazuma, naslednje posebne naloge:

- kontrola finančnega poslovanja Iskrinih podjetij v tujini
- iskanje možnosti za koriščenje bonitet pri kreditiranju in plačilnem prometu
- spremljanje investicijskega in obratnega financiranja
- predlaganje ukrepov za hitrejšo in smotrnejšo obračanje zalog in kapitala
- iskanje možnosti za financiranje večjih in kompleksnih nastopov Iskre v inozemstvu
- nudenje strokovno tehnične pomoči posameznim firmam pri izvajanju zahtevnejših poslovnih aktivnosti in pri izvajanju kombiniranih poslov

11. člen

Iskra Commerce mora vsem DO, ki so zagotovile oz. združile sredstva za ustanovitev podjetja oz. enote oz. odprte predstavništva v tujini, izdati potrdilo o višini zagotovljenih oz. združenih sredstev (v nadaljevanju: Potrdilo o sredstvih).

Iz Potrdila o sredstvih je razvidno, katera DO je združila oziroma zagotovila sredstva, za katero podjetje, enoto oz. predstavništvo jih je združila, kakšen znesek sredstev in v kateri valuti je združila oz. zagotovila.

Potrdila o sredstvih niso vrednostni papirji v smislu Zakona o vrednostnih papirjih (Ur. l. SFRJ 40/78) in služijo le za potrebe evidence v skladu z določili tega sporazuma.

12. člen

Vsaka DO — imetnica Potrdila o sredstvih, lahko svoj delež na združenih sredstvih oz. sredstva, ki jih je zagotovila za ustanovitev podjetja oz. enote oz. za odprte predstavništva v tujini, prenese na katerokoli DO v sestavi SOZD Iskra (DO prevzemnica sredstev), ki ima interes po čl. 4, 5 in 6 tega sporazuma.

DO imetnica Potrdila o sredstvih — mora prenos deleža na sredstvih posameznega podjetja, enote oz. predstavništva v tujini, pisno ponuditi najprej udeleženkam, ki so tudi imetnice Potrdil o sredstvih v istem podjetju, enoti oz. predstavništvu, če te DO s ponudnimi pogoji v 30 dneh niso pripravljene prevzeti ponudnega deleža na sredstvih, ga lahko z enakimi pogoji prevzamejo druge zainteresirane DO.

DO, imetnica Potrdila o sredstvih in DO, prevzemnica sredstev morata o prenosu sredstev pisno obvestiti Iskra Commerce, DO imetnica Potrdila pa istočasno vrniti Iskra Commerce Potrdilo o sredstvih, ki se prenašajo, oz. katerih del se prenaša.

Iskra Commerce izda Potrdilo o sredstvih z upoštevanjem novonastalega stanja z datumom, ko je prejela obvestilo po prejšnjem odstavku. S tem dnem se šteje, da je DO prevzemnica sredstev vstopila v pogodbo po prvem odstavku, čl. 8 tega sporazuma in je pridobila položaj neposredno zainteresirana DO.

13. člen

DO — imetnica Potrdila o sredstvih, ne more svojega deleža v združenih sredstvih oz. zagotovljenih sredstev prenesti na OZD ali druge osebe, ki niso članice SOZD Iskra.

14. člen

Če izstopi iz SOZD Iskra DO, ki je udeležena v interesnem združevanju sredstev, ji z dnem izbrisa njenega članstva v SOZD Iskra prenehajo pravice iz naslova združitve sredstev. S tem dnem mora Iskra Commerce tej DO izplačati dinarsko protivrednost združenih sredstev, delež DO, ki je izstopila iz SOZD, pa ponuditi v odkup drugim neposredno zainteresiranim DO v sestavi SOZD Iskra, pri čemer se smiselno uporabljajo določila drugega odstavka čl. 12.

15. člen

Če izstopi iz SOZD Iskra DO, ki je kot matični nosilec edina ali samo z udeležbo Iskra Commerce-a zagotovila sredstva za ustanovitev proizvodnega podjetja v tujini, mora takšna DO preko druge OZD, registrirane za opravljanje ZT poslov zagotoviti nadaljevanje opravljanja gospodarske dejavnosti v tujini po tem podjetju in najpozneje z dnem izbrisa svojega članstva v SOZD, izplačati Iskra Commerce-u dinarsko protivrednost sredstev, ki jih je ta združila v podjetje v tujini.

Če DO, matični nosilec, v primerih po prejšnjem odstavku ne zagotovi nadaljevanja opravljanja dejavnosti preko druge OZD, registrirane za opravljanje ZT poslov, ponudi Iskra Commerce vloženi znesek sredstev takšne DO drugim zainteresiranim DO v SOZD Iskra. Če druge zainteresirane DO v SOZD Iskra niso pripravljene prevzeti vložene sredstev matičnega nosilca ob plačilu dinarske protivrednosti teh sredstev, začne Iskra Commerce postopek za prenehanje takšnega podjetja v tujini.

16. člen

Podlaga za ugotavljanje pravic in obveznosti posameznih neposredno zainteresiranih DO, ki so odvisne od deleža v združenih sredstvih pri posameznem podjetju, enoti ali predstavništvu v tujini in se ugotavljajo enkrat letno po zaključnem računu, je stanje, kakršno izhaja iz Potrdil o sredstvih, na datum, po katerem se sprejema zaključni račun podjetja oz. enote v tujini.

III. UPRAVLJANJE IN VODENJE INOMREŽE

17. člen

Odločitve strateške in planske narave v zvezi z upravljanjem posameznega podjetja, enote oz. predstavništva v tujini sprejemajo organi upravljanja neposredno zainteresiranih DO, ki so združile oz. zagotovile sredstva za ustanovitev posameznega podjetja oz. enote oz. za odprtje posameznega predstavništva, na predlog Kolegijskega poslovodnega organa SOZD Iskra (KPO SOZD).

O sprejetih odločitvah po prejšnjem odstavku morajo neposredno zainteresirane DO obvestiti DS SOZD.

Odločitev po prvem odstavku tega člena je sprejeta, ko jo sprejmejo organi upravljanja vseh neposredno zainteresiranih DO.

Odločitev o tem, da posamezno podjetje v tujini odpre predstavništvo ali da ustanovi drugo podjetje v tujini, ki bo opravljalo trgovsko dejavnost, vedno sprejema tudi DS Iskra Commerce.

18. člen

Kadar gre za podjetja, enote oz. predstavništva, v katera so združena sredstva vseh udeleženk, sprejema odločitve strateške in planske narave DS SOZD Iskra na predlog KPO SOZD.

Določba prejšnjega odstavka velja tudi za odločitev o poslovanju holding podjetja Cranex.

19. člen

Podlaga za ugotavljanje, katere DO združujejo sredstva v posamezna podjetja, enote oz. predstavništva v tujini, so izdana Potrdila o sredstvih, po stanju na dan, ko o posameznem vprašanju odločajo delavski sveti.

20. člen

V SOZD Iskra se oblikuje poslovni svet kot posvetovalni organ KPO SOZD Iskra, zadolžen za strokovno pripravo in usklajevanje odločitev v zvezi z opravljanjem gospodarske dejavnosti v tujini.

Poslovni svet sestavljajo predsedniki kolegijskih poslovodnih organov oz. individualni poslovodni organi udeleženk tega sporazuma, predsednik KPO SOZD Iskra in njegov namestnik.

21. člen

Poslovni svet vodi predsednik ali namestnik predsednika KPO SOZD Iskra.

22. člen

Poslovni svet obravnava predloge in pobude udeleženk sporazuma, pripravlja predloge planskih in drugih dokumentov ter posreduje stališča in predloge Kolegijskemu poslovodnemu organu SOZD.

23. člen

Poslovni svet oblikuje predloge z večino glasov svojih članov. Poslovni svet veljavno zaseda in sklepa, če je na njegovi seji navzočih vsaj 2/3 članov, s pogojem, da so bili o seji pisno obveščeni vsi člani vsaj tri (3) delovne dni pred sejo.

24. člen

Predlagatelj odločitev v zvezi z opravljanjem gospodarskih dejavnosti v tujini je vedno KPO SOZD Iskra, ne glede na to, kateri organ upravljanja je pristojen za sprejetje odločitve.

Pred oblikovanjem predloga mora KPO SOZD Iskra pridobiti stališče poslovnega sveta.

25. člen

V vsakem podjetju v tujini se oblikuje upravni odbor kot poseben organ odločanja o poslovanju podjetja.

Pristojnost, sestava in način imenovanja članov upravnega odbora se določijo v statutu vsakega podjetja v tujini, v skladu s predpisi države, kjer ima podjetje sedež.

Natančnejša določila o nalogah, načinu dela in postopkih pri delovanju pravnega odbora so vsebovana v poslovniku za delo upravnega odbora, ki ga sprejme upravni odbor vsakega podjetja v tujini, v soglasju z direktorjem tega podjetja.

26. člen

Direktor podjetja oz. enote oz. vodja predstavništva Iskre v tujini je v celoti in edino odgovoren za vodenje in poslovanje podjetja, enote oz. predstavništva, ki ga vodi.

Odgovornost po prejšnjem odstavku se presoja s stališča doseganja ciljev in rezultatov, določenih v sprejetih planih podjetja, enote oz. predstavništva v tujini.

27. člen

Iskra Commerce mora sproti obveščati vse udeleženske tega sporazuma o doseganju ciljev in rezultatov po drugem odstavku prejšnjega člena in po potrebi predlagati spremembe planov in drugih dokumentov planske in strateške narave.

28. člen

Cranex, specializirano Iskrino holding podjetje v tujini, je, poleg nalog iz čl. 10 tega sporazuma, zadolženo tudi za opravljanje nadzorne funkcije nad poslovanjem celotne Iskrine in mreže.

Cranex-ova nadzorna funkcija po prejšnjem odstavku, ne izključuje in v ničemer ne zmanjšuje obveznosti in odgovornosti direktorja vsakega podjetja v tujini, da opravlja nadzor nad poslovanjem podjetja, ki ga vodi.

Odgovornost Cranex-a in njegovega direktorja pri opravljanju nadzorne funkcije po odstavku tega člena, se presoja z upoštevanjem Cranex-ovih nalog in pooblastil, ki jih ima pri opravljanju nadzora kot holding podjetje v skladu s svojim statutom.

29. člen

V primeru, ko nastane pri poslovanju posameznega podjetja ali enote v tujini planirana izguba, se ta pokrije v skladu s sprejetim planom.

Neplanirane izgube pokrivajo DO, ki so zagotovile sredstva za ustanovitev podjetja oz. enote, v razmerju z višino sredstev, ki so jih zagotovile.

Za neplanirane izgube, ki ne temeljijo na objektivnih razlogih, ampak se lahko pripišejo krivdnemu ravnanju posameznih udeleženk in/ali za izgube, ki kako drugače izvirajo iz poslovanja posameznih udeleženk, lahko DO, ki je sodelovala pri pokrivanju po prejšnjem odstavku, začne postopek pred notranjo arbitražo, za ugotavljanje odgovornosti oz. prispevek k izgubi in uveljavitev regresne pravice.

IV. DRUGE OBLIKE OPRAVLJANJA GOSPODARSKE DEJAVNOSTI V TUJINI

30. člen

Udeleženske samostojno ali skupno, v skladu z dogovorjeno poslovno politiko SOZD, izvajajo druge oblike gospodarskih dejavnosti v tujini (poverjanje poslov tujim osebam, vlaganje sredstev v tuja podjetja).

Dejavnost po prejšnjem odstavku opravljajo udeleženske preko Iskra Commerce-a kot komisionarja.

Za upravljanje in odločanje pri opravljanju dejavnosti po prvem odstavku tega člena ne veljajo določila tega sporazuma.

V. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

31. člen

Iskra Commerce bo najpozneje do..... pripravila Potrdila o sredstvih za obstoječa podjetja, enote oz. predstavništva v tujini, v skladu z dogovorjenimi deleži v upravljanju s temi sredstvi (čl. 3 samoupravnega sporazuma o skupnem upravljanju lastnih in mešanih podjetij ter predstavništev v inozemstvu — sporazum o ino-mreži) oz. v skladu z razmerji, nastalimi z vlaganji (čl. 4 sporazuma o ino-mreži).

Iskra Commerce bo izročila Potrdila o sredstvih na podlagi dogovorjenih deležev (čl. 3 sporazuma o ino-mreži) samo tistim DO, ki bodo v roku..... po sprejetju tega sporazuma izpolnile svoje dospelje obveznosti po čl. 21 sporazuma o ino-mreži.

Za DO, ki v roku iz prejšnjega odstavka ne bodo izpolnile navedenih obveznosti, velja, da odstopajo od dogovorjene delitve sredstev v obstoječi ino-mreži po čl. 3 sporazuma o ino-mreži in bo Iskra Commerce za ta sredstva izdala Potrdila o sredstvih tistim DO, ki so lastnice teh sredstev po knjigovodskih podatkih na dan poteka navedenega roka.

Neposredno zainteresirane DO morajo najpozneje v 30 dneh potem, ko so jim vročena Potrdila o sredstvih v smislu dol. prejšnjih odstavkov, medsebojna razmerja urediti s pogodbo po čl. 8 tega sporazuma.

32. člen

Udeleženke se dogovorijo, da bodo z medsebojnimi dinarskimi plačili izravnale učinke opravljanja gospodarskih dejavnosti v tujini preko holding firme Cranex, tako, da bo vsaka udeleženka udeležena na dobičku oz. pri pokrivanju morebitnih izgub podjetij, v kateri vlaga oz. za katerih poslovanje zadržuje sredstva, v razmerju z vloženimi sredstvi.

33. člen

Ta sporazum je sprejet in začne veljati, ko ga sprejmejo vse udeleženke. Z dnem sprejetja tega sporazuma preneha veljati Samoupravni sporazum o skupnem upravljanju lastnih in mešanih podjetij, ter predstavništev v inozemstvu.

Zaljubljen v planine, cvetlice in še kaj

Malokdo združuje toliko dejavnosti — poleg poklicne tudi ljubiteljskih — kot Mitja Jesenovec, grafik v tiskarni Invest servisa v PPC. Pri nas ga sodelavci poznajo kot organizatorja in vodnika izletov, manj kot športnika — kolesarja, o drugih dejavnostih pa ne vedo ničesar.

Srečujeva se skoraj vsak delavnik. Vrata tiskarne so namreč zmeraj odprta in ko grem mimo njih, se najbližji strojniki za tiskarskim strojem ozre in pomaha v pozdrav. Običajnega »dobro jutro«, ali »zdravo« ni slišati, ker tiskarski stroji nenehno ropotajo in preprečujejo vsak normalen pogovor.

Mitja je Kamničan. Rojen je bil med vojno. Seveda ga je mati povila v jeseni, sicer ne bi bil Jesenovec. Oče je bil jugoslovanski prvak v kolesarjenju, odtod prva strast, ki mu je bila programirana že pred rojstvom. V Ljubljani je končal triletno grafično šolo in se takoj zaposlil. Pri nas je že 12 let, še prej je bil v Iskri na Tržaški cesti, v bivšem Zavodu za avtomatizacijo. Poklic, ki ga opravlja, je kot tak naporen zaradi neprestanega ropotanja, nekoliko nevaren, ker ima opraviti z različnimi jedkimi kemikalijami in za oči težak zaradi umetne svetlobe. Sam pravi, da večbarvni offset tisk, terja brezpogojno dnevno svetlobo, te pa ni v kletnih prostorih brez oken. Tudi klima ni prava. Temperatura ne ustreza, še manj vlažnost. Rezultat teh neskladij se pozna pri kakovosti storitev. Papir se zvija, napenja, ali razteguje. Pravšnje klime ni nikoli. Poleg tega so stroji

na meji izrabljenosti, rezervnih delov ni. Vsi štirje stroji so uvoženi, dva iz Anglije, dva iz Češke. Zato se bojijo zelo kakovostnih del, čeprav se vsi trije strojniki trudijo kar se da.

Kljub temu imajo dela čez glavo. Le s težavo najdejo čas za dopuste. Čudno je, da Iskrine organizacije ne vedo za Invest servisovo tiskarno, zato je več kot pol zunanjih naročnikov. Najnovejša pridobitev pod okriljem tiskarne je fotostavek na računalniškem sistemu Partner.

Ropot strojev in nenehna kontrola natisa so od časa do časa prekinili najin pogovor. Ta čas sem se domislil, zakaj so pravzaprav gluhi tako dobri grafiki: ker ne občutijo ropota. Pred kratkim je šel v pokoj njihov sodelavec Jože Kerec, tiskar in trikratni svetovni prvak v šahu med gluhi. Upokojili so ga invalidsko in sedaj dela doma na kmetiji, s šahom pa se bolj malo ukvarja, ker Murska Sobota ni ustrezen kraj za svetovnega prvaka, še Ljubljana ne.

Stroj se je za hip ustavil in nehotе sva prišla na ljubiteljsko temo. Planinstvo. Kamnik je ob vznožju olanin in to zazna Mitja že, če pogleda

skozi okno. Zato ni nič nenavadnega, da je Mitja planinec. V planinah pozna vsako grapo, ve za vsako melišče. Seveda na južni strani Kamniških planin. S severne si tega ne bi upal reči. Kdo bi preštel, kolikokrat je že bil na Grintovcu, ali na Brani? Kamniške planine in Savinjske Alpe, pravi, bi morali proglasiti za narodni park. Brez sekanja gozdov in ubijanja divjadi. Gamsov je tako malo, da jih lahko prešteješ s prsti ene roke. Kaj si bodo mislili zanamci, ko bodo prevzeli od nas tako izropano in onesnaženo naravo?

Svojo ljubezen do narave pa ponuja tudi drugim. Rad organizira izlete in jih tudi vodi. Svoje čase je bilo v Iskri dosti zanimanja za izlete v hribe, sedaj je to zanimanje popustilo. Zadnje čase se prijavi ta komaj dva ali trije, čeprav so izleti prijetni in ostanejo dolgo v spominu.

Ko pride popoldne iz službe, mnogokrat sede na dirkalno kolo in zdrvi v Kamniško Bistrico. S tem poteši kar dve lakoti: kolesarsko in planinsko.

Predlanskim je bil v Južni Ameriki na Aconcagui. S sodelavcem v tiskarni, Tomažem Šturmom, je zaradi silnega vetra prišel le do višine

Mitja Jesenovec

5.300 m. Veter, kaj veter, orkan, je pihal s stalno hitrostjo 130 km na uro, s sunki tudi do 230 km. Naprej nista tvegala in se pametno odločila za sestop. Takrat je tudi nek Francoz skočil s padalom z vrha Aconcague, torej z višine 6.960 m. Tisti čas je bil to svetovni rekord, danes seveda ni več. Po 25 minutah leta je pristal na višini 4.200 m. Na nezavestnega sta naletela Mitja in Tomaž in mu z masažo rešila življenje. Očitno je bilo, da je bil dpadalec premalo oblečen.

Letos je bil s skupino v Pirenejih na špansko-francoski meji. S seboj vzame vedno fotoaparata in strelja diapozitive. Čez 2.000 jih že ima, v glavnem so to motivi iz narave in zlasti cvetlic.

Drugo leto poleti se nameravajo planinci Iskre povzpeli na Atlas v Maroku. Najvišja gora sega čez 4.000 m. Izhodišče je pristanišče Agadir, kjer je bil pred leti močan potres. Za finančno pomoč so se obrnili na SOZD Iskra, vložili so prošnjo. Sami ne bodo zmogli stroškov za tako dolgo pot.

Mitja zbira tudi škatlice vžigalic, prek 7.000 jih že ima, vendar za to ne troši več denarja. Če mu kdo podari škatlīco, jo rad vzame, da si poveča zbirko.

O gobarstvu sva govorila bolj za šalo kot zares. Zastrupil se še ni, čeprav uživa približno 40 vrst različnih gob. Toliko užitnih jih pozna po imenu. Vsako leto doda temu seznamu še nove vrste. Za razpoznavanje, če so, ali niso strupene, nima tašče. Vse mora preizkusiti sam. Dolej so bile še vse prave.

Dolgčas mu ni nikoli. Venomer se mu mudi, vsako minuto hoče izrabiti. Še hodi hitro. Tudi tale razgovor z menoj ga ni zadržal pri delu. Medtem ko je stregel stroju, je govoril. Govoril na kratko, jedrnato in brez fraz. Tak je naš Mitja.

Marjan Kralj

Deset svečk na torti je

In želje so postale resničnost. Točno pred desetimi leti smo zapisali tak naslov nad članek, ki je bil posvečen otvoritvi novega obrata tovarne velikih zaganjalnikov novogoriške Iskre Avtoelektrike, zgrajen v vasi Lig nad Kanalom, ob jugoslovansko-italijanski meji. V članku smo opisali tudi nepopisno veselje tamkajšnjih krajanov, saj je dobilo preko 20 domačink delo praktično na domačem pragu. Z novo pridobitvijo je vasica zaživela, življenje se je popolnoma spremenilo.

Danes, po 10. letih je bilo v vasi in v obratu ponovno slavnostno in veselo. Na veliki torti je gorelo 10 svečk, kar je simbolično obeleževalo mlad, a toliko lepši jubilej, 10-letnico obstoja in uspešnega delovanja te majhne tovarnice. To je bilo v petek, 25. septembra 1987. Jubilej so praznovali skromno, delovno, a z velikim ponosom in zahvalo Iskri, da se je pred 10. leti odločila za velik

tovarne velikih zaganjalnikov, kamor spada obrat. Direktor je najprej orisal zgodovino in prehojeno pot od same ideje, da bi tudi Iskra Avtoelektrika sodelovala pri zadrževanju življenja na tem lepem, vendar v tistem času zelo odročnem kraju, pa do danes, ko se je kraj močno spremenil in napredoval ter med drugim dejal: »Skladno z modernizacijo posameznih delov proizvodnje v matič-

ni tovarni, bo šel naprej tudi razvoj vašega obrata, ki naj bi postal obrat za izdelavo tuljav od navijanja preko inpregnacije do končne tuljave za vse izdelke (razen za enega). To pa pomeni nadaljnjo ureditev tehnologije in prostorov v tem obratu. S tem bi bilo treba kapacitete povečati, povečajo pa se tudi zahteve po kakovosti in količini. Prepričan sem, da ste sposobni prevzeti tudi večje

naloge kar ste skozi to desetletno obdobje z vašim pridnim delom že dokazali!«

Čestitkam ob jubileju se je pridružil tudi Robert Žerjal, glavni direktor in poudaril pomen njihovega prispevka skozi prizmo razvoja temeljne in delovne organizacije.

Da smo prisotni na petkovi slavnosti izvedeli še več o napredku kraja je poskrbel Franc Jerončič, predsednik tamkajšnje krajevne skupnosti. Povedal je, da živi v KS z 18 zaselki 280 krajanov, da imajo 18 kilometrov asfaltiranih poti, 17 zaselkov ima rešeno vodno oskrbo, imajo osnovno šolo, dvorano, trgovino, telefon...

»Nikoli ne bomo pozabili, da je Iskra Nova Gorica prisluhnila našim željam in potrebam ter da

Srečka Žbogar predaja Robertu Žerjalu, glavnemu direktorju Iskre Avtoelektrike medeno srce

Priznanje za uspešno delo Albinu Mavriču

in pogumen korak in prinesla nov val industrijskega utripa v praktično takrat zapuščeno vasico. Tu so se zbrali delegati delavskega sveta matične tovarne velikih zaganjalnikov, tu so bili vsi tamkaj zaposleni in številni domačini, prišel je Robert Žerjal, glavni direktor Avtoelektrike in njegov pomočnik Aleš Nemeč. Iz Ljubljane, iz sozda Iskra je prišel Pavle Gantar, član PO, s svojo udeležbo je slavnost obogatil tudi Jože Eržen, glavni direktor Avtoelektrike takrat, ko je tekla beseda o nameravani gradnji obrata in ob otvoritvi, sedaj pa upokojenec, Aleksander Bušen, direktor tovarne velikih zaganjalnikov, Silvo Spačal, predsednik DS DO in drugi.

Osrednja slovesnost jubileja je bila slavnostno zasedanje delavskega sveta, ki ga je otvoril in vodil Drago Novak. Po pristrčnem pozdravu in čestitkah je najprej povabil pred mikrofonom Aleksandra Bušena, direktorja

Ob praznovanju jubileja so nastopili tudi najmlajši

upihnilo 27 zaposlenih

la s tem obratom pečat pasivnemu kraju. Tu ste zaposleni mladi, kar daje garancijo za obstoj kraja in bodočnost mlade generacije. Dovolite mi ponovno zahvalo vodstvu in vsem delavcem Iskre

Avtoelektrike«, je zaključil Franc Jerončič.

Brez bojazni lahko trdimo, da obstoj kraja ni pod vprašanjem, saj so bili ta dan v obratu tudi najmlajši, učenke in učenci tam-

kajšnje podružnične osnovne šole Kanal. Izvedli so čudovit program ter prebrali pesmico o obratu. Je tako prisrčna, da jo objavljamo v celoti.

Minilo let je že deset takrat sem prišla jaz na svet, ko stroji v Lig so prihrumeli zarili so se v trdi svet, tovarno delati začeli.

Iz tal pognali so zidovi izgledajo še kakor novi, pred nami zrasla je palača, kjer mamica je našla delo, domov se vračala veselo.

Možje so prišli iz Gorice pa niso pravli le vice. V to halo stroje pripeljali postavili še menze in stolice, da zaganjalniki bi tu nastali.

In danes vsi smo le del Liga pa pravijo, da skoraj ni ga. Ko bomo pa še mi dorasli, bi radi delo v Iskri našli zato recimo zdajle vsi Ta Iskra naša naj živi.

Še in še prijetnim dogodkom smo bili priča kot naprimer takrat, ko sta prišla po posebno priznanje **Albina Mavrič** in **Stojan Boltar** za uspešno delo in prispevek k razvoju delovne organizacije.

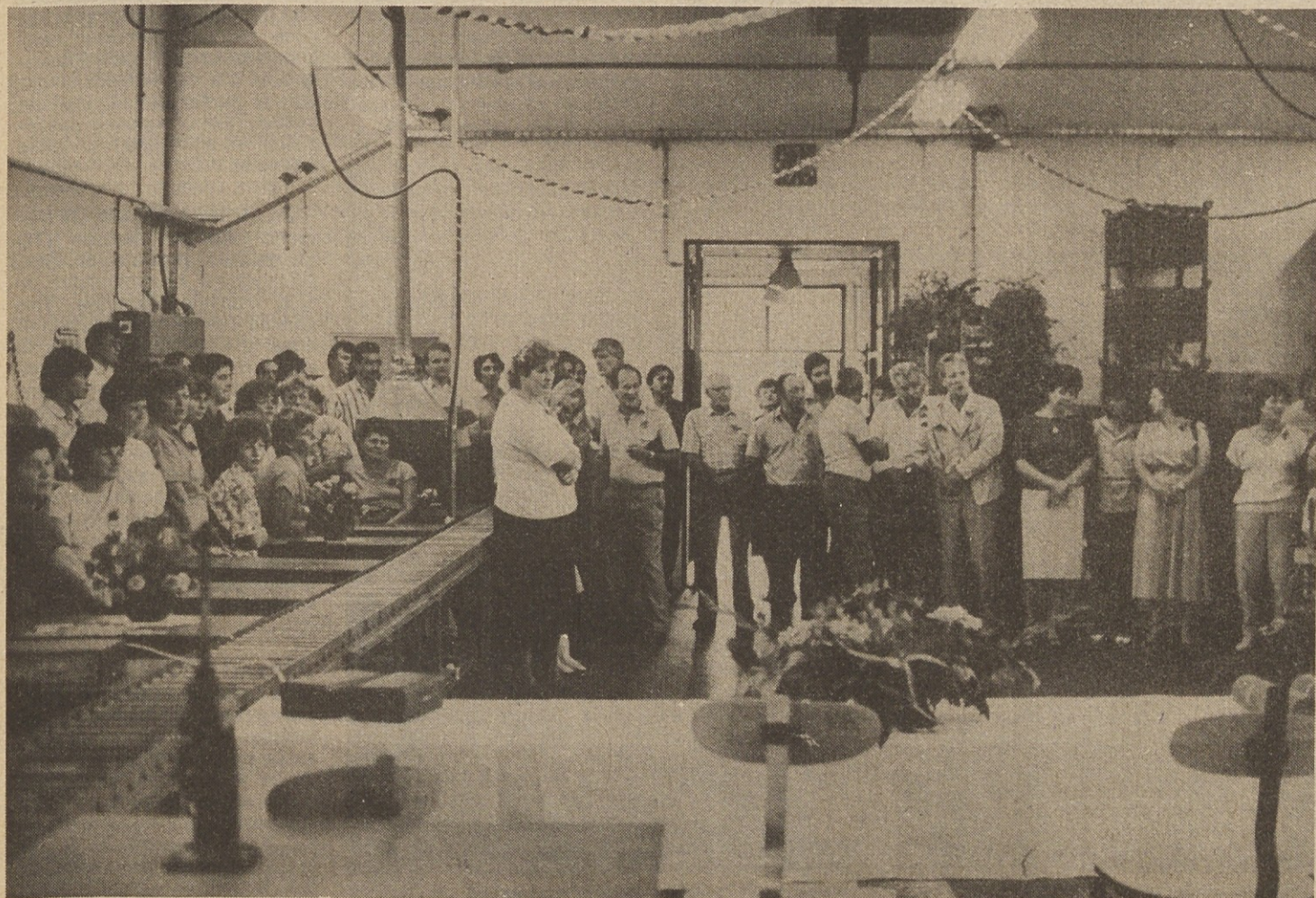
Lep je bil tudi trenutek, ko je Srečka Žbogar, kuharica, predala s posebno ljubeznijo narejeno medeno srce, njeno umetnost Robertu Žerjalu in Aleksandru Bušenu. Prelep je bil trenutek, ko so domačinke vsakemu prišleku pripole v gumbnico prave gorske rožice, znak pozornosti, simbol jubileja. Preokusne so bile dobrote, sprečene in pripravljene na domačem ognjišču. Predober je bil šilček domačega, naravnega itd.

Torej še enkrat čestitke tudi po tej poti, skozi naše glasilo in hvala vsem vam zaposlenim v Iskrinem obratu na Ligu za vaš prispevek pod žarki Iskrine zvezde in za nepozabno slavlje ob jubileju.

Marko Rakušček

Priznanje za uspešno delo je prejel tudi Stojan Boltar

Slavnostnemu zasedanju delavskega sveta so prisostvovali tudi številni domačini iz Liga in okoliških zaselkov

Uspelo dvodnevno posvetovanje orodjarjev v Novi Gorici

V prejšnji številki našega glasila smo na kratko poročali o dvodnevnom posvetovanju slovenskih delavcev, ki delajo na področju orodjarstva. Danes že lahko zapišemo, da je posvetovanje v Novi Gorici odlično uspelo, k čemur je veliko pripomogla tudi Iskra Avtoelektrika, saj je bila pokroviteljica srečanja, ter mnogi delavci iz tovarne delovnih sredstev, ki so imeli na skrbi tako organizacijski kot tehnični del srečanja.

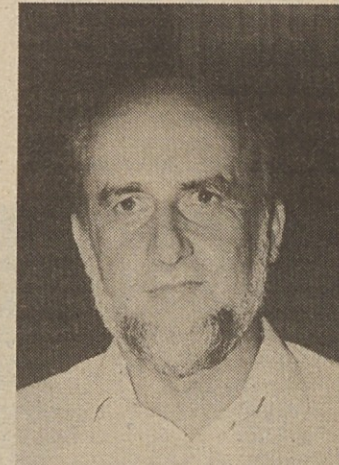
Udeleženci, blizu 300 jih je bilo, so se zbrali v novogoriškem kulturnem domu, kjer jih je v imenu pokroviteljice pozdravil Robert Zerjal, glavni direktor, Aleš Nemeč, njegov pomočnik pa jim je spregovoril o dosegani prehojeni poti tega 3600 članskega kolektiva, o proizvodnem programu in bodočih načrtih. Sicer pa so se podrobno seznanili s proizvodnim programom, tehnološko opremljenostjo in delovnimi postopki tudi v Iskri Avtoelektriki, ki so jo obiskali zadnji dan 4. posvetovanja. Nikakor pa ne smemo prezreti tudi okrogle mize, kjer so se pogovorili o problemih v orodjarnah ter seveda izredno strokovnega izpolnjevanja.

Srečanje so spremljali tudi strokovni delavci obeh slovenskih univerz ter drugi strokovnjaki s področja orodjarstva Slovenije. Štiri od teh smo zmotili med

dvodnevnom srečanju in jih povprašali za oceno srečanja. EDVARD PLATOŠEK, predsednik odbora za orodjarstvo pri SZK Gospodarske zbornice Slovenije. Na posvetovanjih, kakršno je tokrat v Novi Gorici z udeležbo eminentnih struktur s področja orodjarstva, na katerega smo povabili tudi strokovne delavce ljubljanske in mariborske fakultete, želimo nakazati bodoči razvoj orodjarstva in preveriti, kako so osvojene novice našle pot v industriji, v združeno delo. Na posvetovanju v Celju smo naprimer govorili o uvajanju numerično krmiljenih strojev v proizvodnjo, na današnjem, dvodnevnom pa se pogovarjamo tudi o tem, kako so to tehnologijo uvedli v prakso. Iz prispevkov udeležencev je razvidno, da smo na dobri poti, pri čemer moram omeniti tudi izmenjavo bogatih izkušenj, ki so jih

Edvard Platošek

Dr. Anton Kuhelj

nekateri že pridobili in jih prav na takih posvetovanjih razdajajo drugim. Zelo smo zadovoljni, da smo se dobili v Novi Gorici, kjer doslej še ni bilo tako množičnega skupa, čeprav je prav pri vas na področju orodjarstva velika tradicija in mnogo izkušenj. Veliko pohvalnih besed je namenjeno tudi pokroviteljici srečanja, Iskri Avtoelektriki, glavnemu direktorju Robertu Zerjalu in njegovemu pomočniku Alešu Nemeču ter Francu Bizjaku, ki je nosil glavno breme pri vsej organizaciji srečanja. Vsem zaposlenim v Avtoelektriki želim uspešno delo v

upanju, da se bomo za njihovo gostoljubnost in trud preko odbora na najlepši možni način oddolžili.

DR. ANTON KUHELJ, dekan fakultete za strojništvo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani. Dvodnevno posvetovanje, kakršno je sedaj tu v Novi Gorici je eno od najbolj posrečenih oblik dopolnilnega izobraževanja in prenosa znanja v združeno delo. Organizacija in sam potek posvetovanja sta na visokem nivoju, kar je posledica že utečene prakse. Takih in podobnih posvetovanj in seminarjev si lahko želimo še več.

DR. ANDREJ POLAJNAR, tehnična fakulteta Maribor, VTO strojništvo, predstojnik. Sem član odbora za orodjarstvo pri SZK industrije Slovenije. Taki seminarji so kot nalašč za posredovanje informacij iz ustreznih tehničnih inštitucij in iz slovenskih orodjarn. Današnje srečanje nam kaže zanimivo sliko, da je med udeleženci vse več mlajših delavcev, ki se spoprijemajo z novimi znanji in vključevanjem teh znanj v orodjarstvo. Srečanje ocenjujem kot izredno uspešno h čemur je veliko pripomogla tudi Iskra Avtoelektrika in njen glavni organizator Franc Bizjak, ki je fantastično dirigiral celotno srečanje.

FRANC BIZJAK, vodja področja proizvodnje delovnih sredstev v tozdu DES Iskre Avtoelektrike, sicer glavni organizator dvodnevnega srečanja. Odveč je poudarjati, da zahteva priprava takega srečanja velike napore, zato smo mi domačini toliko bolj navdušeni, da je vse skupaj potekalo točno tako, kot smo si zažrtali. Že po prijavah udeležencev smo videli, da pride-

Dr. Andrej Polajnar

Franc Bizjak

jo na srečanje priznani strokovnjaki s področja orodjarstva iz vse Slovenije, zato je bila naša obveza toliko večja. Sodeč po zadovoljstvu in izjavah udeležencev je posvetovanje v celoti uspelo. Zadovoljni smo, da smo udeležence seznanili tudi z novostmi

iz naše, Iskrine orodjarne, da smo jim prikazali naš razvoj in načrte in dejavnost celotne delovne organizacije. Naj za zaključek izrečem še zahvalo vsem mojim sodelavcem, ki so kakorkoli pripomogli, da je srečanje potekalo na vrhunskem nivoju.

Ob koncu uspelega posvetovanja so udeleženci sprejeli tudi zaključke, ki jih objavljamo zato, da bodo z njimi seznanjeni tudi Iskrini orodjarji, ki niso bili v Novi Gorici.

1. Ugotavljamo, da je prisoten izredni kakovostni napredek dela slovenskih orodjarjev tako na področju novih tehnologij, kakor tudi materialov.

2. Ugotavljamo tudi bistveno pomladitev kadrov v orodjarnah, vendar pa strukturni sestav kadra še vedno zaostaja v uporabi znanj in tehnologij. Predlagamo poglobljeno aktivnost na področju funkcionalnega, permanentnega in specialističnega izobraževanja in usposabljanja na vseh nivojih orodjarstva.

Na področju standardizacije je bilo opravljenega že mnogo dela, vendar uvedba avtomatiziranih in računalniško vodenih sistemov terjata pospešeno in načrtnejše delo.

3. Poseben poudarek in pristop zahteva uvajanje novih konceptov in metod za celovito zagotavljanje in vzdrževanje kakovosti na vseh področjih orodjarstva. Trajna naloga v smislu napredka orodjarstva je prizadevanje za pravo politike in programov pospeševanja kakovosti v orodjarnah.

4. Preko vseh forumov si moramo prizadevati za obnovo opreme, kar pomeni zmanjšanje tehnološkega zaostanka za razvitim svetom. V sodelavi z inštitucijami si bomo prizadevali najti tehniško tehnološko in ekonomsko optimalne rešitve.

5. K nabavi in uvajanju celovitih računalniško podprtih sistemov za konstruiranje, pripravo proizvodnje in krmiljenje proizvodnje ter kakovosti le-teh, moramo pristopiti sistematično, preudarno in tehnološko ekonomsko opravičeno.

Priporočamo izmenjavo informacij in izkušenj ter sodelovanje z institucijami in tistimi orodjarnami, ki imajo na tem področju že pridobljene izkušnje.

Marko Rakušček

Skupina delavcev s področja orodjarstva na ogledu proizvodnje v tovarni specialnih električnih strojev

Iskra

SOZD Iskra
Izobraževalni center

razpisuje strokovno izpopolnjevanje na temo:

Izdelovanje kontrolne tehnologije — kontrolna tehnologija IV v času od 24. — 27. nov. 87 v Škofji Loki

Strokovno izpopolnjevanje je namenjeno delavcem, ki pripravljajo tehnologijo za kontrolo kakovosti, delavcem v RR dejavnosti in drugim delavcem, ki se ukvarjajo s planiranjem kakovosti in izdelovanjem planov kontrole.

Program seminarja sodi v sistematično izobraževanje delavcev na področju **TEHNOLOGIJE KONTROLE KAKOVOSTI** in je nadaljevanje in zaključek programa, ki ga tvorijo »Osnove kakovosti in statistične metode« (I. del), »Metrologija in preskušanje« (II. del) in »Lastnosti materialov in preskušanje« (III. del) ter tvori z omenjenimi seminarji zaokroženo celoto. Seminarja se lahko udeležijo tudi posamezniki, ki se prehodnih seminarjev niso udeležili, vendar morajo imeti ustrezno znanje iz teh področij.

VSEBINA: udeleženci seminarja se bodo seznanili predvsem z dokumentacijo in izdelovanjem kontrolne tehnologije za vhodno kontrolo, kontrolo kakovosti v proizvodnem procesu in za prevzemno kontrolo. Posebna pozornost bo posvečena zagotavljanju kakovosti na vходу, tako za materiale kot tudi elektronske in elektromehanske elemente in mikroelektronska integrirana vezja. Vse vrste izdelovanja kontrolne tehnologije bodo obravnavane na praktičnih primerih iz Iskrine proizvodnje rotacijskih strojev in elektronskih vtičnih enot tako, da bo mogoče na osnovi pridobljenega znanja pristopiti k izdelovanju kontrolne tehnologije tako za vhod, kot za proces proizvodnje in prevzemno kontrolo.

IZOBRAŽEVALNI PROGRAM:

1. Osnove izdelovanja kontrolne tehnologije
2. Dokumentacija za zagotavljanje kakovosti in njena vsebina
3. Kontrolna tehnologija za zagotavljanje kakovosti rotacijskih strojev
4. Kontrolna tehnologija za zagotavljanje kakovosti elektronskih vtičnih enot
5. Kontrolna tehnologija za zagotavljanje kakovosti elementov in prevzema
6. Kontrolna tehnologija za zagotavljanje kakovosti v proizvodnem procesu

ČAS IN KRAJ: s programom strokovnega izpopolnjevanja bomo pričeli 24. novembra 1987 ob 9.00 uri v hotelu Transturist Škofja Loka. Zaključek seminarja bo 27. novembra 1987 ob 16.00 uri.

NOSILEC PROGRAMA: področje kakovosti SOZD Iskra
Vodja programa: Lotar Kozina, dipl. ing.

PRIJAVE: prijavnice pošljite najkasneje do 16. 11. 1987 na naslov SOZD Iskra, Izobraževalni center, Trg revolucije 3/XI, Ljubljana, tov. Miši Čehovin.

Podrobnejše informacije o vsebini seminarja lahko dobite pri Lotarju Kozini na tel. št.: 061/222-348.

Naših štirideset let

Piše:
Dušan Željcnov

France Dobnikar Vse zasnove že v tem dokumentu

Nekatera podjetja elektronske, elektromehanske in finomehanske industrije so z izpopolnjevanjem svojega proizvodnega programa pričela proizvajati tudi sestavne dele, uporabljive za avtomatiziranje naprav, je zapisano v dokumentu. Dejavnost na tem področju se je na pobudo VTI (vojno tehnički inštitut) tako poživila, da je bila že na sejmihi l. 1958 in posebno l. 1959 razstavljena vrsta sestavnih delov za avtomatizacijo. Posvetovanje strokovnjakov, ki je bilo ob sejmju »Sodobna elektronika« 1959, je glede sestavnih delov za avtomatizacijo prineslo zaključke, da je treba še intenzivneje delati na osvajanju proizvodnje novih sestavnih delov za elektroniko in avtomatizacijo. Enako je bil sprejet sklep, da bi bilo treba formirati nove organizacije, ki bi vprašanje avtomatizacije v celoti čim hitreje reševale. To posvetovanje je pokazalo, da je potrebna specializacija in koordinacija v proizvodnji in je sprejelo priporočilo, da se formirajo poslovna, ali drugačna združenja v gospodarstvu, ki bi lahko proizvodno sredstev za avtomatizacijo uspešneje razvijala. Do istega zaključka je prišel DS tovarne Iskra v Kranju, ko je predlagal nekaterim drugim podjetjem formiranje Poslovnega združenja za avtomatizacijo. To pobudo so pozdravila podjetja sorodnih strok iz jasnega spoznanja, da podjetja vsako zase niso zmožna elemente za avtomatizacijo, s katerimi razpolagajo, vsestransko koristno uporabiti. Pokazala se je potreba po specializirani organizaciji, ki bi se ukvarjala specialno z vprašanjem avtomatizacije.

Rezultat vseh teh razgovorov, ki so sledili pobudi Iskre, je Poslovno združenje »AVTOMACIJA« z okvirno nalogo delovanja na področju avtomatizacije. Kot je znano, tvorijo to Poslovno združenje naslednja podjetja: Iskra, IEV, TELEKOMUNIKACIJE, TELA, ELEKTROSIGNAL, TIO, NIKO in INSTITUT ZA ELEKTRONIKO IN AVTOMATIZACIJO.

Proizvodni program podjetij Poslovnega združenja AVTOMACIJE pokriva področje elektronike, elektromehanike in finomehanike, skratka področje, za katerega smo ugotovili, da lahko ustvarja tehnična sredstva za avtomatizacijo. Sto-

Podlistek

pnja razvoja teh podjetij in obvladovanje programa za avtomatizacijo pa še ni tako, da bi omogočilo širokopotezno uvajanje elektronike, avtomatske regulacije in avtomatizacije. Da bi tudi v tem pogledu dosegli vsaj zadovoljive, če že ne idealne pogoje, bi bilo potrebno vsa ta podjetja v naslednjem obdobju forsirano izpopolniti in tako ustvariti realne pogoje za širokopotezno uvajanje elektronike, avtomatske regulacije in avtomatizacije v našem gospodarstvu.

Potrebe tržišča po sredstvih za avtomatizacijo so odvisne od raznih objektivnih in subjektivnih faktorjev, ki bodo v naslednjem obdobju vplivali na uvajanje avtomatizacije v gospodarstvo.

Predvsem je treba ugotoviti, da sedanji gospodarski instrumenti nikakor ne stimulirajo uvajanja avtomatizacije. Sistem vrednosti dinarja iz materialnih stroškov, s katerim se plačuje delo v primerjavi z vrednostjo investicijskega dinarja, s katerim je treba plačati investicijsko opremo za uvajanje avtomatizacije, daje absolutno prednost živi delovni sili pred mehaniziranimi in avtomatiziranimi proizvodnimi sredstvi.

Poleg tega je investicijska sredstva, če ne upoštevamo minimalne lastne sklade osnovnih sredstev, praviloma možno dobiti le prek natečajev, za katere pa je treba izdelovati obsežne elaborate, kar je v mnogih primerih zelo otežkočeno.

Znova ugotavljamo, da vladajo v podjetjih obrtniške miselnosti in avtarktične koncepcije ter nerazume-

vanje za specializacijo in koprodukcijo. Taka stališča že v načelu onemogočajo količčaj obsežnejše uvajanje avtomatizacije, za katero je nujen pogoj velikoserijska specializirana proizvodnja.

Temu stanju je možno pomoči le z ostro orientacijo gospodarskih instrumentov na visoko produktivnost, ki je možna le pri velikoserijski specializirani proizvodnji, ki hkrati tudi stimulira in pogojuje uvajanje avtomatizacije.

Kot subjektivni faktor bo na uvajanje avtomatizacije vplival tudi odnos delovnih kolektivov do koncepta uvajanja avtomatizacije nasploh.

Z ugodnimi investicijskimi natečaji za uvajanje avtomatizacije in s politiko investiranja v nadaljnjo izgradnjo našega gospodarstva je navedeno možno delno popraviti, v celoti pa nikakor ne, če se ne menjajo gospodarski instrumenti.

Konkretnije podatke o perspektivnih potrebah po sredstvih za avtomatizacijo dobimo v materialih, ki jih je dalo posvetovanje o avtomatizaciji v industriji leta 1958.

V strojni industriji obstaja predvsem zanimanje za avtomatizacijo naprav, ki jih ta industrija izdeluje. Naj omenimo samo nekaj podjetij, ki so močno zainteresirana na avtomatizaciji svojih proizvodov. Litostroj se zanima za izdelavo avtomatizacije za hidroelektrarne. Skupno s TELA je namreč že izdelal nekaj polavtomatskih hidroelektrarn. Dalje se zanima za opremo za avtomatizacijo strojev v industriji cementa, katero pa še delno uvažja. Metalna (Maribor) se zanima za

avtomatizacijo opreme za silose, dalje za avtomatizacijo zapornic, transportnih naprav in podobno. Ventilator (Zagreb) izdeluje razne sušilnice, klima naprave in termogene, v katerih že delno uprablja elemente in opremo, izdelano v naših tovarnah (Inštitut za elektroniko, TELA). Tovarna dvigal Radnik, Zagreb in David Pajić, Beograd tudi že uporabljata precej elementov za avtomatizacijo proizvodnje TELA. Za industrijo parnih kotlov je važno, da lahko dobi kompletno avtomatiko, ki je potrebna pri parnem kotlu že doma (tovarna TIO.)

Kemična industrija je posebno važen odjemalec naprav za avtomatizacijo procesov. Stopnja avtomatizacije je v novejših napravah običajno visoka, v rafinerijah nafte je n.pr. pogosto 100%. Čeprav predstavlja cena avtomatike tudi do 30% cene celotne naprave, se glede na kvalitetnejšo proizvodnjo in glede na ekonomičnost vložena sredstva amortizirajo pogosto že v nekaj letih.

V naši državi je še dosti zastarelih kemičnih industrij, ki niso opremljene niti z osnovnimi regulacijskimi in merilnimi napravami, dasi je ugraditev teh skoraj nujna. Poleg tega bodo v bližnji bodočnosti gradili vrsto novih, močno avtomatiziranih naprav, ki bodo potrebovale veliko število elementov za avtomatizacijo. Kot primer omenimo tovarno dušičnih gnojil v Pančevu, ki bo potrebovala cca 4000 raznih merilnih in regulacijskih elementov.

TEČAJ "OSNOVE VAKUUMSKE TEHNIKE"

Zaradi velikega zanimanja nameravam ponoviti tečaj iz OSNOV VAKUUMSKE TEHNIKE in sicer v dneh od 20. do 22.10.1987. Tečaj bo v prostorih Inštituta za elektroniko in vakuumsko tehniko, Teslova 30, Ljubljana. Obsegal bo 20 ur predavanj z naslednjimi temami:

1. Pomen in razvoj vakuumске tehnike
2. Fizikalne osnove vakuumске tehnike
3. Črpalke za grobi vakuum (membranske, rotacijske, z vodnim obročem)
4. Črpalke za visoki vakuum (difuzijske in turbomolekularne)
5. Črpalke s površinskim delovanjem (sorpcijske, ionskogetrske in kriogenske)
6. Vakuumski spoji in tesnilke
7. Vakuumski sistemi
8. Vakuummetri
9. Odkrivanje netesnih mest (leak detekcija)
10. Vakuumski materiali in delo z njimi
11. Vakuumске tankoplastne tehnologije
12. Pomen površin v vakuumski tehniki in njihova karakterizacija
13. Vakuumška higiena in čisti postopki
14. Doziranje, čiščenje in preiskave plinov
16. Šest ur vaj in ogled Inštituta.

Tečaj je namenjen tako vzdrževalcem in razvijalcem vakuumskih naprav, kot tudi raziskovalcem, ki pri svojem razvojnem oziroma raziskovalnem delu potrebujejo vakuumске pogoje. Cena za udeležence iz organizacij združenega dela je 125.000.- din. Prosimo vas, da dokončno prijavo in potrdilo o plačilu dostavite najkasneje do 15.10.1987 na naslov Društvo za vakuumsko tehniko Slovenije, Teslova 30, 61000 Ljubljana (št. žiro računa 50101-678-52240)

Vsak udeleženeec prejme zbornik predavanj OSNOVE VAKUUMSKE TEHNIKE. Prijave sprejema organizacijski odbor (Pavli, Nemanič, Pregelj), ki daje tudi vse dodatne informacije, tel. (061) 267-341.

Predsednik
Ma. H. Jenko
mag. Monika Jenko, dipl.inž.met.

Drugi o nas

• Gospodarski vestnik piše o izvoznih uspehih in načrtih DO Iskra-Rotomatika iz Spodnje Idrije. S 23 milijoni dolarjev, kolikor so z izvozom iztržili v polletju, so dosegli že 60 odstotkov letnega izvoznega plana. Pred kratkim so ameriški partnerju Feders poslali prvo pošiljko nove vrste kompresorjev, ki so pred tem uspešno prestali testiranje. Letos naj bi Iskra Rotomatika prodala tej ameriški firmi za milijon dolarjev izdelkov, že prihodnje leto pa naj bi prodajo potrojili. Sedaj, ko je dolgoletni Iskrin partner, danska firma Danfos, postavil v Indiji večjo tovarno, so se odprle možnosti prodaje elektromotorjev tudi na to tržišče.

• Ljubljanski Dnevnik pa ocenjuje izvozne uspehe žužemberške Iskre. Ta kolektiv je leta 1984 prvič izvozil opremo za proizvodnjo večslojnih kondenzatorjev. Prvi izvoz je bil na Kitajsko v vrednosti 400.000 dolarjev, lani so v Sovjetsko zvezo že izvozili stroje v vrednosti 1,6 milijona dolarjev, letos bo ta znesek večji še za 400.000 dolarjev. Prihodnje leto načrtujejo izvoz strojev v vrednosti 3 milijone dolarjev, leta 1989 pa kar 5 milijonov; tako Suhokrajčani, nekoč znani le po svoji suhi robi, postajajo znani izvozniki znanja in strojev.

• Privredni vjesnik je objavil krajšo informacijo o sodelovanju DO Iskra Kibernetika s Sovjetsko zvezo. Ta delovna organizacija iz Kranja je namreč s sovjetskim partnerjem sklenila pogodbo o dobavi opreme in rezervnih delov za proizvodnjo trofaznih električnih števecv v vrednosti 3,5 milijonov dolarjev. Do konca oktobra bo Iskra-Kibernetika dobavila Sovjetski zvezi opremo v vrednosti 900.000 dolarjev, kompleten posel pa bo zaključen v drugem tromesečju prihodnjega leta.

• List Privredne novine iz Sarajeva piše, da v tovarni strojev in opreme za industrijo orodja uspešno zaključujejo osvajanje proizvodnje mikroprocesorskih orodnih strojev. Gre za poseben obdelovalni stroj za »Mercedes«, ki ga je naročil »Famos« iz Sarajeva. Stroj so prvič razstavili na zagrebškem velesejmu.

V nov stroj je vgrajen Iskrin mikroprocesor, pa tudi vsa druga oprema je domače proizvodnje. Mikroprocesorska tehnologija omogoča avtomatsko, visoko produktivno delo teh strojev in v primerjavi s klasično relejno tehniko, ki so jo vgrajevali do sedaj, predstavlja velik napredek.

• Novomeški Dolenjski list ocenjuje uspešno sodelovanje med Iskro iz Mokronoga in češkoslovaško firmo »Tesla«. Omenjeni firmi tesno sodelujeta že pet let. Začetna skromna menjava je obsegala le nekaj tisoč dolarjev, kasneje pa sta oba partnerja podpisala kooperacijsko pogodbo in letos bo ta menjava, ki temelji na konvertibilni, dosegla že poldrugi milijon dolarjev. Skupščina občine Trebnje je ob letošnjem občinskem prazniku podelila tovarni iz ČSSR posebno priznanje. Generalni direktor tovarne »Tesla«, ki je v imenu delavcev prejel priznanje, je med drugim dejal: »Sodelovanje z Iskro, ki je naš najmočnejši jugoslovanski partner, je zelo resno in sedaj prehaja s preproste menjave na višje oblike. Imamo skupne razvojne projekte, naš skupni cilj pa je seveda tudi prodor na druge konvertibilne trge.«

• Beograjska Ekonomska politika je — s precejšnjo zakasnitvijo — objavila informacijo, da so predstavniki mariborskega PTT podjetja in Iskrinih DO Telematika in Elektrozveze podpisali pogodbo o dobavi tranzitne telefonske centrale v Maribor, nove rajonske centrale v Maribor — Center 2 in nove centrale v Ravnah na Koroškem in v Prevaljah. Maribor bo tako prvi v Sloveniji dobil novo Iskrino centralo SI — 2000. Rok za zaključek del je 26 mesecev, vrednost del in opreme pa okrog štiri milijarde dinarjev.

• Delo, Dnevnik in številna druga sredstva javnega obveščanja so dokaj obširno pisala o obisku predsednika generaliteta in vlade Španske avtonomne pokrajine Katalonije Jordija Pujola v Sloveniji. Tako ljubljansko Delo piše, da se gostje iz Katalonije zanimajo predvsem za prenos tehnologije in sodelovanje na znanstvenoraziskovalnem področju. Delegacija katalonske pokrajinske vlade je med dvodnevnim obiskom v Sloveniji ogledala tudi Iskrin Center za elektrooptiko. Iskra v Španijo že izvažata elektromotorje za sesalce, rezervne dele za avtoelektriko, števec električne energije in različne elektronske elemente.

• Dnevnik je objavil krajšo informacijo o zanimivih poslih Iskre na Japonskem. Pred časom se je namreč v Iskri mudila desetčlanska japonska delegacija strokovnjakov varilne industrije, ki so si med drugim ogledali tudi demonstracijo laserskega vrjenja. Po besedah Petra Smodile, direktorja prodaje varilnih aparatov, bo Iskra v Iranu z Japonci, ki so nosilci tehnologije, opravila precej zanimiv posel pri varjenju termoelektrarne. Kompleten posel bo Iskri prinesel okrog milijon dolarjev.

Iz tujega strokovnega tiska

Pohištv iz poliuretana

Že navadna vžigalica lahko vžge oblazinjen stol, ali posteljo, ogenj pa se v sobi že razplamti v poltretji minuti tako, da ga ni mogoče enostavno pogasiti. Strupeni plini, ki pri tem nastanejo, lahko zadušijo človeka že v pol minute. Zato strokovnjaki iščejo negorljive materiale za izdelavo pohištva, blazin in prevlek.

Britanci so sedaj razvili postopek za zaščito poliuretanske mase, ki jo v industriji uporabljajo kljub temu, da se lahko vžge in, da se ob gorenju sproščajo strupeni plini. Britanci so oblekli poliuretana s posebno mešanico ogljika in volnene polsti (klobučevine), pohištveno blago pa so obdelali z različnimi negorljivimi materiali. Trdijo, da ogenj v stiku s tako obdelanim materialom ugasne sam. Pri poskusih so uporabljali vžigalice, vendar je ogenj zagorel le za kratek čas. Na koncu so poskusni model pohištva polnili še z bencinom, vendar je tudi tokrat plamen ugasnil, brž ko je pogorel polito bencin.

Plastični balon za hujšanje

Na zahodu in zlasti v ZDA je zelo razširjena metoda hujšanja s tem, da debeluhom vstavijo v

želodec plastični balon in ga nato napolnijo z zrakom. Ker zavzame balon 15% prostora v želodcu, menijo zdravniki, da to povzroča sitost in s tem hujšanje.

Primerjalna študija kalifornijske univerze v Irvini pa ni potrdila uspehov hujšanja. Eni skupini pacientov so namreč vstavili plastični balon in ga napihnili, drugo skupino pa so samo preslepili s postopkom vstavljanja balona. Dejansko jim niso vstavili ničesar. Po preteku treh mesecev so stehali obe skupini in presenečeno ugotovili, da so vsi pacienti shujšali za približno 5 kg. Zmanjšana teža pa je bila posledica obvezne dietne prehrane, ki je veljala za vse paciente. Zračni balon v želodcu torej prav nič ne pomaga pri hujšanju.

Konjsko meso

Francози so največji uživalci konjskega mesa. Samo v Parizu je približno 1500 malih klavnice konjev, skupaj v Franciji pa 3500. »Jedel je konjsko meso (il a mangé du cheval)« ni v Franciji nobena žalitev, temveč označuje dinamično osebnost. »Le katera žival ima tako zdravo prehrano kot konj?« vprašuje zveza konjskih mesarjev. »Samo seno in oves. Samo poskusite konjem dodati kemikalije med hrano!« V

parlamentu so sedaj razpravljali o tem, kako bi konjske mesarje zaščitili pred uvozom konj.

Nov antibiotik

Povsem slučajno so ameriški znanstveniki odkrili nov učinkovit antibiotik. Genski tehniki National Institute of Child Health and Human Development so pri eksperimentih na žabah odkrili, da se operacijske rane hitreje celijo po tem, ko so žabam odstranili jajčne celice. V zaceljenih ranah so našli vrsto peptid molekul, ki so preprečile bakterijam, parazitom in kožnim glivam škodljivo delovanje. Ubijalce mikrobov so krstili za »magaine«. Le-ti uničujejo povzročitelje bolezni mnogo hitreje in temeljiteje, kot vsi do sedaj znani antibiotiki.

Znanstvenikom pa je tudi uspelo žabji »magaine« izdelati sintetično. Sedaj preizkušajo učinko na miših. Mihael Zasloff, šef

znanstvene skupine, je prepričan, da tudi človeški organizem proizvaja lastne antibiotike, npr. v ustih in na površini jezika, kjer se poškodbe posebno lahko in hitro zacelijo.

Obramba proti psom

Poštarji in druge uniformirane osebe se najbolj boje psov. V zadnjem času pa se jih še bolj boje tekači — rekreativci. Američani so sedaj izdelali ročni aparat »scram«, ki preplaši slehernega psa, tudi najbolj napadalnega. S pritiskom na gumb začne aparat oddajati mešanico neubranih tonov. Nekaj tonov zazna tudi človeško uho, večino pa ne, ker že vpadajo v ultrafrekvenčno območje, ki pa jih pasje uho zazna. Aparat deluje na 15 m, cena zanj pa je 97 dolarjev, skupaj z baterijami.

Zbral, prevedel
in priredil
Marjan Kralj

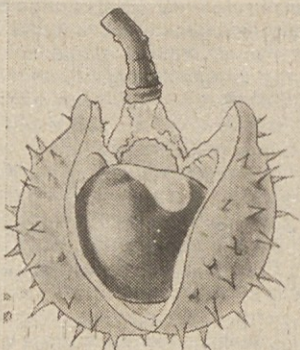
Jesen je tu

Septembra in oktobra je na našem vrtu kar veliko dela. Predvsem pa so jesenski meseci čas obiranja sadov pa tudi čas priprav za vrtnarjenje v prihodnjem letu.

Da bi se sadje bolje ohranilo, je priporočljivo prostor razkužiti. Lahko ga razžveplamo in poškopimo s formalinom, ali klorovim apnom. Dobro je tudi, da prostor prebelimo z apnenim beležem. Vsekakor pa shrambo pred uskladiščenjem sadja pometemo, od-

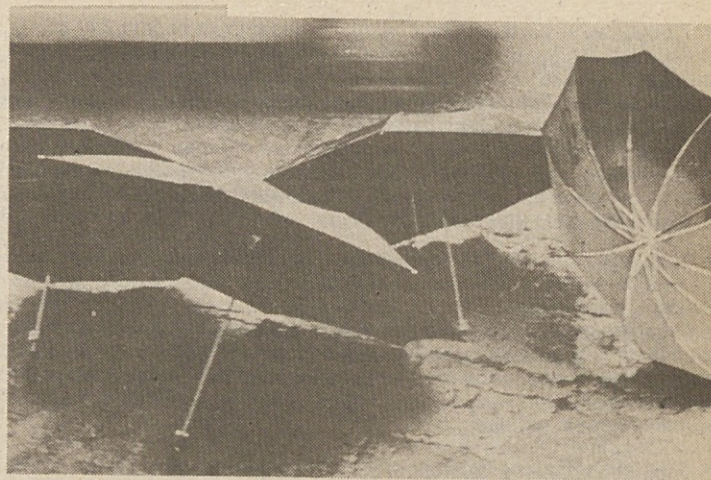
Shranjevanje sadja

Obrano sadje čimprej spravimo v ustrezen prostor, kjer se bo čimdlje ohranilo sveže. Prostor za shranjevanje čez zimo mora biti temen in dovolj zračen, imeti mora temperaturo okoli dve stopinji Celzija in od 85 do 99% vlage. Pred uskladiščenjem sadja dobro očistimo klet, ali shrambo. Police, deske, zaboje in drugo odnesemo na prosto, kjer jih dobro operemo, počistimo in posušimo na soncu.

stranimo pajčevino in dobro prezračimo.

Če nimamo možnosti, da sadje spravimo v ustrezno

klet, si pomagamo tako, da zaboje s sadjem pokrijemo, ali vložimo v plastične poliestilenske vreče. Ker sadje diha, se v vreči poveča količina ogljikovega dioksida in zmanjša količina kisika. S tem se intenziteta dihanja zmanjša, kar povzroči, da ostane sadje sveže in ne izgubi na teži. Če je klet temna, lahko uporabljamo prozorno folijo, če pa je svetla, je boljša temna folija. Najustreznejša je folija debeline 0,03 do 0,05 mm, ker še delno prepušča ogljikov diok-

Jesen na vrtu

Cvetja je v jesenskih mesecih v vrtu že bolj malo. Cve-

tijo še dalje, oz. georgine (redno je treba odstranjevati odcvetele cvetne glavice, da bo novih cvetov več), cinije in astre, tudi vrtnice še delajo cvetove, počasi pa se odpirajo nekatere zgodnejše krizanteme.

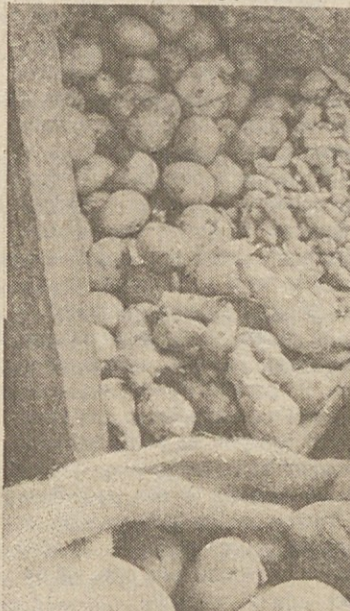
Zdaj cvetijo še jesenski svišči, jesenske marjete, nepozebnik, naprstec, jesenski podlessek in še kaj. Trajnice, ki so že odcvetele pa sedaj lahko delimo in presajamo. Nekatere rastline so se čez poletje močno razrasle in morda že dušijo svoje manj bohotne sosede. Tiste, ki jih ni mogoče omejiti z obrezovanjem, je treba izkopati in razdeliti, manjše dele pa znova posaditi.

Te mesece sadimo čebulice tulp, hijacint, krokusov in

Po dopustu

Vročih dnevorov je vse manj, jesen je že zamenjala poletje. Morje je za nami, ostali so spomini, čaka pa vas tisti neprijetnejši del — pospraviti vse »morske in poletne stvari in jih shraniti za naslednje poletje. No, pa preletimo nekaj nasvetov:

- vse svilene bluze, obleke, krila itd. operite z zelo blagim praškom in izperite v vodi, kateri ste dodali limonin sok. Obleka bo kot nova.
- gotovo so bila v vaši garderobi tudi oblačila iz leakrila. Kot vemo, bela sintetika zelo rada porumeni. Zato vodo, kateri ste dodali močan prašek za strojno pranje, zlijte v korito, vanjo namočite oblačila in pustite, da nekaj časa stoji, nato pa dobro izperite.
- plastične torbe in ročne torbice pred shranjevanjem napolnite s časopisnim papirjem.
- preden ste kopalke pospravili, jih čez noč namočite v vodo, kateri ste dodali malo kisa. Dobro jih posušite in šele nato shranite za naslednje poletje.
- potapljaške maske in vse »morske« pripomočke dobro izperite z vodo, kateri ste dodali malo kisa. Ko se dobro posuše, jih premažite z vazelino ali, kakšno drugo mastno kremo, da ne bi nastale razpoke.
- preden pospravite sandale, čevlje in pasove iz belega laka, ali usnja, jih očistite z gazo, ki ste jo pred tem namočili v mleko za čiščenje obraza. Ko se posuše, jih ovijte v belo blago in shranite.

sid. Folija, debelejša od 0,05 mm, je nepropustna, zato jo preluknjamo, ali pustimo nekoliko odprto, da se ne nabere v njej prevelika koncentracija ogljikovega dioksida, ki povzroči porjavenje.

Sadju lahko podaljšamo svežino in trajnost tudi tako, da posamezne plodove zavijemo v časopis, ali svilen papir, jih obložimo s praprotjo, stiroporom, ali čim drugim.

narcis. Čebulice lilij je treba pred sajenjem razkužiti z enovit metilom tako, da jih namakamo pol ure v 0,1% raztopini. Nato jih posadimo v plastične mrežaste lonce, vse skupaj pa pogreznemo v gredo. Seveda si pomagamo tudi z minijem, zlasti pri tulpah in narcisah. V tem primeru čebu-

mo v klet, kjer jo uskladiščimo v nekoliko vlažnem pesku.

Pri pospravljanju rdeče pe-se posebej pazimo, da je ne poškodujemo. Celo listja ji ne smemo odrezati, pač pa ga samo zvijemo. Vsaka poškodba povzroča odtekanje sokov in s tem poškodbo, ki povzroča gnitje. Pri izkopavanju

lice najprej pomočimo v vodo in nato povaljamo v minijevem prahu.

Po odstranitvi plodov gre-dice pognojimo s hlevskim gnojem in prelopatimo. Namesto hlevskega gnoja lahko uporabimo tudi bioter.

Pa še to. Če ste spravili čebulice tulipanov, jih pred sajenjem skrbno pregledajte, ali jih ni morda načela gniloba, ali napadla plesen. Škoda bi bilo, če bi bolezen prenesli v zemljo, ker bi lahko poškodovala tudi prej zdrave rastline. Kolikor prej posadimo spom-ladi cvetoče čebulnice, toliko bolje se bodo še ukoreninile in toliko lepše bodo spomladi. Če pa s sajenjem čebulnic zaradi takšnega, ali drugačnega razloga zamudimo pravi čas, je treba posajeno še dodatno zavarovati pred mrazom s plastjo šote in listja, ali pa s smrečjem. Zaščito odstrani-mo spomladi, ko poganjki prodro iz zemlje.

Kako globoko je treba saditi čebulice?

Osnovno pravilo: približno trikrat toliko, kot so debele. Enako pravilo kot pri globini sajenja velja tudi za razdaljo med posameznimi čebulicami — najustreznejša bo trikratna debelina čebulice.

Če posodovk še nismo prenesli v hišo, storimo to zdaj. Pri tem pregledamo, če rastlin niso napadli škodljivci.

Paziti moramo, da črno redkev ne izkopljemo prezgoda-j, ker prekmalu izkopana, slabo prezimi. Zato počakamo, da jo oplazi prvi zimski mraz in jo šele nato prenese-

uporabljamo lopataste vile in pazimo, da ostane glavni ko-ren nepoškodovan. Tudi peso vlagamo v nekoliko navlaže-no mivko v kletnem prostoru.

Zelje uskladiščimo na različne načine. Lahko ga s ko-renino vred presadimo v pesek, ali pa obesimo v izpraznjeno cvetlično gredo tako, da visi z glavo navzdol. V tem primeru poskrbimo seveda za dobro zimsko odejo, ki naj gredo prekrije. Ustrezna je plast listja, debela od 25 do 30 centimetrov, prek katere vrže-mo folijo.

VŽ

Piki žuželk — preprečiti, ali ublažiti

V jeseni, ko je veliko sladkega sadja, kar brenči okrog nas. Čebele, ose, sršeni, najdejo pa se tudi komarji in brenclji. Vas je strah teh žuželk in takoj panično udrihate okrog sebe? Naslednjič se prisilite, da boste popolnoma mirni! Z divjo obrambo namreč te mirne žuželke le razdražite — počutijo se ogrožene in pikajo. Predvsem sršeni in čebele sami od sebe nikoli ne napadejo človeka. Drugače pa komarji, budulje in brenclji: ti se hranijo z našo krvjo.

Piki žuželk so največkrat nedolžni. Vedno pa so nevarni čebelji in osji piki v ustni votlini in žrelu. Piki so nevarni tudi za alergike, a katere je najboljše, da se dajo desenzibilizirati.

Sicer pa so piki za vse nadležni, ker otečejo in zelo srbijo. Za to je kriv tkivni hormon histamin, ki se sprošča v koži, vbrižgajo pa ga tudi žuželke. Ne praskajte se, da se mesto vboda ne vname!

Kaj pomaga pri piku:

- pri pikih v ustih in žrelu kot prvo pomoč proti otekanju ližemo ledene kocke. Takoj gremo k zdravniku.
- hlajenje omili le otekanje. Hladimo z ledom, ledeno vodo, obkladki z raztopino očetne kisline, kapljicami tinkture, arnike, ali salmijakom.
- nekateri priporočajo, da mesto vboda podrgnemo s polovico čebule, ali s česnom
- lahko tudi premažemo z antihistaminikom iz lekarne (kot gel, ali črtalo), ki pomaga pri alergičnih reakcijah
- če nas piči čebela, bodico čimprej odstranimo z nohti, ali pinceto, da se mešiček s strupom ne izprazni

Kako se ubranimo pikov:

- zvečer oblečemo dolge hlače in srajco z dolgimi rokavi
- za otroke je najboljša zaščita mreža proti žuželkam nad posteljo
- obramba za nekaj ur: sredstva za odganjanje žuželk. Proti komarjem pomaga poleg tega velika doza vitamina B

Kepa

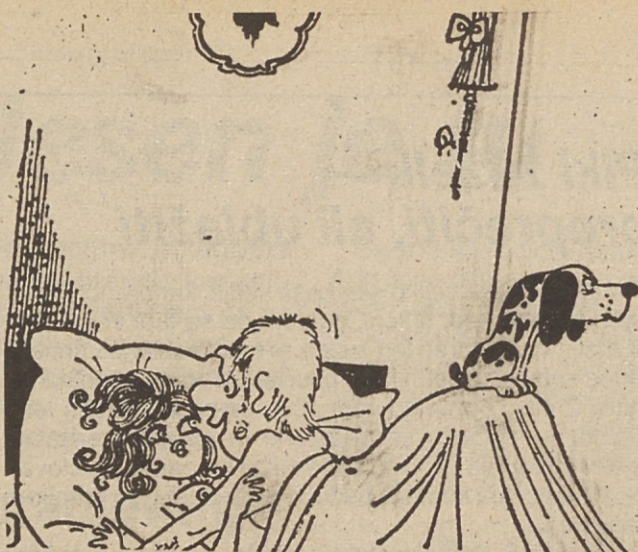
Planinska sekcija kranjskih DO ISKRA organizira v soboto 17. oktobra 1987 skupaj z matičnim PD KRANJ in PD ISKRA Ljubljana zelo zanimiv izlet na nekoliko odmaknjeno, toda markantno goro v zahodnem delu Karavank—KEPO.

Z avtobusom, ki bo imel odhod izpred kranjskega hotela Creina ob 6. uri, se bomo peljali do naselja Dovje pri Mojstrani. Pot nas bo nato vodila po hudourniški grapi potoka Mlinca pod Visoki Kurjek in naprej tik pod grebeni Plevelnice in Grubne na vrh 2143 m visoke Kepe. Za vzpon bomo rabili približno pet ur zmerne in nezahtevne hoje, trud pa bo bogato poplačan s čudovitimi razgledi po Koroški, Julijcih, Visokih Turah in Dolomitih. Sestopili bomo po isti poti v dolino. Ker v tem delu hribov ni nobene planinske postojanke, tura je pa precej dolga, morajo biti udeleženci primerno založeni z jedačo in pijačo... Zaradi mejnega pasu mora imeti vsak s seboj osebne dokumente. Toplo priporočamo uporabo smučarskih palic!

Za vodstvo bosta poskrbela planinska vodnika Edo Erzetič in Metka Šparovec. Cena izleta bo 2.000.— din.

Prijave in vplačila sprejema V. Pajk iz DO ERO, tel. 2822 do srede 14. oktobra.

Planinski SREČNO!

»Ljubček, brez skrbi bodi, kajti moj Fifi pravočasno zacvili ali zalaja, kadar prihaja domov moj mož.«

»Ne razburjaj se, draga žena, če sedi tajnica na mojih koljenih, saj ubožica še svojega stola nima...«

»Veste, razočarana sem nad svojim ljubimcem! Leto dni, dan za dnem, mi je pošiljal šopek rož, nazadnje se je pa poročil s cvetličarko.«

	ISKRA	ZGORNJI DEL SOBE	ŠPORTNA NAJDI TELJICA	OBLIKA IMENA ROZALJIA	VISOKA SOLA	STARO-RIMSKA PROVINCA	TOLČENJE Z KLJUNOM	STARO-GRŠKI PESNIK
	PARTIJA							
	PLOČNIK							
	ZALOGA ZA SILO POTREBO							
	SAMOZA-DOVOLJEVALEC							
BEOTIJEJEC								
AVTOR: RUDI MURN	NORDIJSKI IZRAZ ZA SMUČI	PEVSKI ZBOR	CAPIN	REKA NA PELEPO-NEZU	TOVARNA V BITOLJ	GERMAN. OREL		NENADNA SMRT
OTROŠKO VOZILO				PARADIŽ	IVAN PRIJATELJ		NOGOMET. KLUB	VRSTA ŽITA
PODZEM. STEBLO NEKATERIH RASTLIN						ŽELEZOV OKSID		
PERUNIKA				DVOJICA		DEL OBLAČIL		

Spoštovani bralci!

Zaradi napak, oz. netočnosti podatkov, ki se pogosto pojavljajo v malih oglašitvah, vas obveščamo, da odselej ne sprejemamo več malih oglasov po telefonu temveč le pisмено! Uredništvo

Prodaj navijalni stroj Aumann. Informacije dobite po telefonu (064) 42-221.

Grundig radiokasetnik Super stereo RR 700, 2x4W prodaj. Informacije po telefonu 576-875, int. 307, od 8. do 14. ure.

Nekaj videokaset VHS, dobro posnetih in dva originala ugodno prodaj. Telefon: (061) 347-792, popoldan.

PRODAM kamero SONNY beta sistem, staro pol leta. Inf. na tel. 576-211 dopoldne.

Prodaj Zastavo 101, staro 4 leta, garažirano. Inf. na tel. 576-211, dopoldne.

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željenc, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23 telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica. — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.